

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง "เพลงคำเมืองกับวัฒนธรรมชาวล้านนา : วิเคราะห์เนื้อหาเพลงคำเมืองช่วงมกราคม-ธันวาคม 2537 โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์สาระของเพลงคำเมืองที่สะท้อนเรื่องราวต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ส่วนที่ 1 ประเพณี
- ส่วนที่ 2 ความเชื่อ
- ส่วนที่ 3 ค่านิยม
- ส่วนที่ 4 การถ่ายทอดความรู้
- ส่วนที่ 5 ด้านอื่น ๆ ที่มีปรากฏในเนื้อหาเพลงคำเมือง

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลงคำเมืองทุกเพลงจากทุกอัลบั้มและศิลปินที่วางจำหน่ายในช่วงปี 2537 รวมทั้งสิ้น 9 ชุด 106 เพลง คิดเป็นจำนวนเรื่องราวที่ถ่ายทอดทั้งหมดรวม 469 ประเด็น

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงพบว่าสาระของเพลงคำเมืองได้สะท้อนถึงวัฒนธรรมชาวล้านนาในเรื่องประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม การถ่ายทอดความรู้และด้านอื่น ๆ ปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1

สาระเพลงคำเมืองที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมชาวล้านนาในเรื่องประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม การถ่ายทอดความรู้และด้านอื่น ๆ

สาระด้านวัฒนธรรมที่ปรากฏ	จำนวนความถี่ (ประเด็น)	ร้อยละ
ประเพณี	41	8.74
ความเชื่อ	65	13.86
ค่านิยม	184	39.23
การถ่ายทอดความรู้	70	14.93
อื่น ๆ (เช่นอาหาร การแต่งกาย อาชีพ ฯลฯ)	109	23.24
รวมทั้งสิ้น	469	100

จากตารางที่ 1 ปรากฏสาระของเพลงคำเมืองที่สะท้อนถึงค่านิยมมากที่สุดคือ ร้อยละ 39.23 รองลงมาคือด้านอื่น ๆ ได้แก่ อาหาร การแต่งกาย อาชีพ ฯลฯ คิดเป็น ร้อยละ 23.24 การถ่ายทอดความรู้ร้อยละ 14.93 ความเชื่อร้อยละ 13.86 และน้อยที่สุดคือประเพณีร้อยละ 8.74 เนื้อหาของบทเพลงที่ทำการวิจัยทั้งหมด 106 เพลง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สาระเพลงคำเมืองที่สะท้อนถึงประเพณีต่าง ๆ

ประเพณีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ลักษณะของประเพณีจะแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณีจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคม เพราะแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางความคิด ค่านิยม ความเชื่อถือ ตลอดจนการแสดงออก การประพฤติปฏิบัติและลักษณะนิสัยของผู้คนในสังคมเดียวกัน

"ประเพณี" หมายถึง ความประพฤติสืบต่อกันมาจนเป็นที่ยอมรับของส่วนรวม ซึ่งเรียกว่าเอกนิยามหรือพหุนิยาม เช่น การแต่งงาน การเกิด การตาย การทำบุญ การรื่นเริง เป็นต้น หรือความประพฤติที่เรานำของชาติอื่นมาปรับปรุงให้เข้ากับความเป็นอยู่ของเราเพื่อความเหมาะสมกับกาลสมัยและลักษณะของคนไทยซึ่งเรียกว่าสัมพันธนิยาม ตามธรรมดาเรื่องของประเพณีนั้นบางอย่างต้องคงรักษาไว้เพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ บางอย่างก็ต้องปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยและบางอย่างต้องถือเป็นแบบสากล (มณี พยอมยงค์, 2529)

จากผลการวิจัยปรากฏวัฒนธรรมชาวล้านนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเพณีต่าง ๆ ดังปรากฏตามตารางที่ 2 ดังนี้

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2

สาระเพลงคำเมืองที่สะท้อนถึงประเพณีต่าง ๆ ของชาวล้านนา

ประเพณี	จำนวน	ร้อยละ
1. สงกรานต์ (ปีใหม่เมือง)	10	24.39
2. งานปอย	8	19.51
3. แอ้วสาว	6	14.63
4. คำหัว	5	12.19
5. ลอยกระทง (ยี่เป็ง)	3	7.32
6. ขนทราย	2	4.88
7. การเกษตร	1	2.44
8. การเทศน์	1	2.44
9. การตาย	1	2.44
10. การแต่งงาน (กินแขก)	1	2.44
11. ชันโตก	1	2.44
12. ปล่อยนกลปลอยปลา	1	2.44
13. การเรียกขวัญ (ฮ้องขวัญ)	1	2.44
รวม	41	100

จากตารางที่ 2 พบว่าเพลงได้สะท้อนถึงประเพณีต่าง ๆ ได้แก่ สงกรานต์มากที่สุดคือร้อยละ 24.39 รองลงมาคืองานปอยร้อยละ 19.51 แอ้วสาวร้อยละ 14.63 คำหัวร้อยละ 12.19 ลอยกระทงร้อยละ 7.32 ขนทรายร้อยละ 4.88 และน้อยที่สุดคือการเกษตร การฟังเทศน์ การตาย การแต่งงาน ชันโตก ปล่อยนกลปลอยปลา และการเรียกขวัญซึ่งทั้งหมดมีจำนวนเท่ากันร้อยละ 2.44

ประเพณีที่ปรากฏในเพลง เช่น ประเพณีสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง) เป็นประเพณีที่ถือกันว่าขึ้นปีใหม่ของชาวเหนือคือตั้งแต่วันที่ 13 เมษายนของทุก ๆ ปี วันนี้เรียกว่า "วันสังขารล่อง" (อายุล่องไป) วันนี้จะมีการรดน้ำกัน หนุ่มสาวจะพากันไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ตอนเช้าไปทำบุญที่วัดตามประเพณี ในวันรุ่งขึ้นเป็นวัน "เนา" (วันเนา) เป็นวันแต่งเครื่องไทยทานที่จะเอาไปถวายพระในวันรุ่งขึ้นและเตรียมอาหารถวายพระที่เรียกว่า "ทานขันข้าว" ให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ตอนเย็นจะมีการขนทรายจากแม่น้ำใกล้บ้านไปวัดเพื่อก่อพระเจดีย์ทรายถวายวัด การก่อพระเจดีย์นี้จะประดับด้วยธงสีต่าง ๆ งดงาม ประดับรูปเทียนพิเศษที่ทำขึ้นเฉพาะงานสงกรานต์เท่านั้น ส่วนตอนบ่ายมีการปล่อยนกปล่อยปลาตามประเพณี ส่วนวันต่อมาเรียกว่า "วันบักปี" จะมีการไปดำหัวคือการไปเคารพสักการะผู้ใหญ่ (ไพร่ เลิศพิริยมล, ม.ป.ป.) ดังบทเพลงที่ปรากฏดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงวันดีปีใหม่

หนุ่มคนเฒ่าเป็นแบ่งขนมไปदान หมู่มุ่มนั้นเอ็นจวนกันไปขนทราย
 ประเพณีสงกรานต์มาถึงวันใด อิมเอมใจจะหาไคมาเปรียบปาน
 วันสังขารผ่านไพล่องไป ตุกโรคภัยหายไปพร้อมวันสังขาร
 ถึงวันเนาเฆาะระลิกขี้เก่าเหง้านาน แต่งดาตาดานไปหาด้านตูล่วงลับไป
 วันพญาวันจวนกันไป หาดุงโยบักก่องทรายให้อใจจุ่มเย็น
 วันบักปีดำหัวแก่เฒ่า บือแม่เฮาจงอายุยืนหมื่นปี
คำแปล พวกแก่ทำขนมไปทำบุญ พวกหนุ่มสาวชวนกันไปขนทราย
 ประเพณีสงกรานต์มาถึงวันใด อิมเอมใจจะหาไคมาเปรียบปาน
 วันสังขารผ่านไพล่องไป ทุกข์โรคภัยหายไปพร้อมวันสังขาร
 วันเนาเฆาะระลิกความหลัง ไปทำบุญทำทานให้ผู้ที่ล่วงลับไป
 วันพญาวันชวนกันไปปักธงที่กองทรายให้อใจจุ่มเย็น
 วันบักปีดำหัวญาติผู้ใหญ่ผู้เฒ่า พ่อแม่เราจงอายุยืนหมื่นปี
 (จากเพลง วันดีปีใหม่ ของกฤษณากร-นิมิตร ชุคยินดีอ่อนฮับ)

เพลงแอ้วปีใหม่เมือง

ปีเก่าก็ล่วงไปแล้ว ปีใหม่แก้วก็มาชดมาเต็ง ประเพณีปีใหม่เมืองเฮา
ทิ้งหนุ่มเต่าเฮามาแล้วลำเปิง ต่างก็แห่เพื่อนรำตามเจิง สำราญรื่นเริงช่วมกัน
เล่นน้ำ

คำแปล ปีเก่าก็ผ่านไปแล้ว ปีใหม่ก็มาถึง ประเพณีสงกรานต์บ้านเรา ทิ้งหนุ่ม
และแก้วก็มาสนุกกัน ต่างก็แห่เพื่อนรำทำท่าทาง สำราญรื่นเริงช่วมกันเล่นน้ำ

(จากเพลง แอ้วปีใหม่เมือง ของหยาด นภาลัย ชุดแอ้วเมืองเหนือ)

ประเพณีงานปอย เป็นงานฉลอง งานสมโภชหรืองานรื่นเริงแบ่งออกเป็น 4
ประเภทคือ

1. ปอยหน้อย หมายถึงปอยบวชและปอยเบิกซ์ที่ได้ชื่อเช่นนี้เพราะ เป็นงาน
รื่นเริงส่วนบุคคลระหว่างพ่อแม่ของนาค ญาติและคนในหมู่บ้านเท่านั้นจะเรียกว่างานน้อยก็ย่อมได้
2. ปอยหลวง เป็นงานสมโภชใหญ่ ได้แก่การฉลองถาวรวัตถุประจำวัน เช่น
โบสถ์ วิหาร กุฏิสงฆ์ พระเจดีย์ เป็นต้น เป็นมหรหรรพ์ที่ใช้เวลาหลายวัน มีประชาชนและ
หัววัดต่าง ๆ มาร่วมเป็นอันมาก (หัววัด = วัดและศรัทธาประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านหรือตำบล
อื่นซึ่งทางวัดเจ้าภาพมีฎีกาเชิญมาร่วมทำบุญฉลองด้วย)
3. ปอยข้าวสังข์ คือถวายข้าวของอุทิศให้แก่ผู้ตาย
4. ปอยล้อ คืองานศพพระสงฆ์ที่เป็นพระเถระมีอายุ เป็นที่เคารพสักการะหรือ
เป็นเจ้าของบ้านผ่านเมือง เช่น เจ้าผู้ครองนครหรือเจ้านายผู้ที่เป็นที่รักและเคารพของประชาชน
(มณี พยอมยงค์, 2529) ดังที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่างบทเพลงต่อไปนี้

เพลงปอยหลวง

ปอยหลวงเป็นงานบุญदान วัดบ้านประสานช่วมกัน หัววัดต้องมีคร้วदान ทุกหัวบ้าน
ต้องมีคร้วदानแน่นอน เมื่อมีคร้วदानต้องมีจ้างพ้อง ถึงฝนจะตกหรือแดดจะฮ้อน
แต่หนุ่มสาวจ้างพ้องก็พ้องได้งาม ไม่เบื่อตา

คำแปล ปอยหลวงเป็นงานบุญมีการถวายทาน วัดและบ้านประสานร่วมกันโดยต้องมีเครื่องไทยทานและก็ต้องมีช่างพ้อน ถึงฝนจะตกหรือแดดจะร้อน แต่พวกสาวสวยช่างพ้อนก็พ้อนได้งามไม่เบื่อตา

(จากเพลง ปอยหลวง ของ กฤษณากร - นิมิตร ชุติ ยินดีอ่อนฮับ)

เพลงวันงานปอย (จ๋วนเม)

ปอยหลวงเมิน ๆ มีครึ่ง กั้นแล้วรุ่งรังเรื่องธรรมดา เมมาแล้วจะไปตักัน พ้อนรำ ม่วนจันเป็นตี่ตั้งาม ประเพณีบ้านเฮาเก่าก่อน บ้ออ้อยแม่หม่อมสืบย่อนงานบุญ สร้างวัด สร้างวิหาร สร้างไฮง สร้างกำแปง สร้างองค์เจดีย์เรียบร้อย เสรีจ แล้วฉลองกันเหน้อย ต่ามฮี้ต่ามฮอยโบรำไบราว

คำแปล ปอยหลวงนาน ๆ จะมีครึ่ง มีคนเมารุ่งรังแต่อย่ามีเรื่องกัน ให้พ้อนรำ สนุกสนานสืบสานประเพณีเก่าแก่ที่ผู้เฒ่าได้ทำสืบกันมา สร้างวัด สร้างวิหาร สร้างโรงงาน สร้างกำแปง สร้างองค์เจดีย์ พอเรียบร้อยแล้วก็มีการฉลองกันตามจารีตประเพณีโบราณ

(จากเพลง วันงานปอย (จ๋วนเม) ของ ย่าบุญ วีรพล ชุติระเบิดเวลา)

ประเพณีแ้วสาว เป็นประเพณีทางภาคเหนือ บิดามารดาของผู้หญิงจะให้เสรีภาพในการเลือกคู่ครองแก่ลูกสาวแต่จะต้องอยู่ในขอบเขตและชนบทประเพณีการนับถือผี โดยทั่ว ๆ ไปถ้าค้ำลงจะมีหม่มซึ่งจะ โสัดหรือไม้ก็ตาม แต่งตัวผัดหน้าทาแป้ง ทวีผมเรียบร้อย ถ้าเป็นนักดนตรีก็จะมีซิ่งติดคอเพลงไปด้วย หรือบางคนก็ถนัดในการสีสะล้อก็จะมีสีสะล้อไปจนกว่าจะถึงบ้านสาวที่ตนชอบ (ไพโรถ เลิศพิริยกุล, มปป.) ดังบทเพลงที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลงไปแ้วสาว

มะค้ำลงแล้วจืดแจงแต่งตัว เหลี้ยวผ่อคอกงัว โลงอีกโล่งใจ เอาแ้วนมาส่อง

เอาน้ำมันผสมมาทา หัวไปหัวมาก็ขี้มึนน้อยขี้มึนใหญ่ ในคืนนั้นเองท่าจะ เบิงใจตั้งว่า
อ้ายจายแต่งตัวงามพลี

คำแปล คำลงแล้วก็จัดแจงแต่งตัว หันไปคุดอกแก้วค่อยโล่งอกโล่งใจ

เอากระจกมาส่องเอาน้ำมันผสมมาทา หัวไปหัวมาก็ขี้มึนน้อยขี้มึนใหญ่ ในคืนนั้นเอง
ต้องพอใจที่พี่ชายแต่งตัวหล่อเข้าท่า

(จากเพลงไปแแล้วสาว ของนิทัศน์ ละอองศรี ชุด จุฬามาน้อยขึ้นคอย)

ประเพณีคำหัว กระทำเพื่อขอขมาและขอพรในวันพฤหัสบดี คือการนำเอาสิ่ง
ของเครื่องสักการะ เช่น หมากส้ม พลุส้ม หรือขนมหมาก ขนมหลู่ น้ำขมิ้นส้มป่อย* ผ้า
ได้แก่ เสื้อ ผ้าเช็ดตัว ผ้าขาวม้า ฯลฯ อาหารแห้ง เช่น ปลาเค็ม ปลากระป๋อง หรือผล
ไม้อะไรก็ได้ตามแต่กำลังหรือเจตนาของเรา แม้จะมีแต่ดอกไม้ ธูปเทียนและน้ำส้มป่อยก็ใช้
ได้แต่สิ่งที่ขาดไม่ได้คือ น้ำส้มป่อย บุคคลที่เราจะไปคำหัวคือ บุคคลที่มีพระคุณแก่เราหรือผู้ที่
เราเคารพนับถือ เช่น บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น เพื่อเป็นการ
แสดงกตเวทิตอบแทนบุญคุณท่าน จึงไปขอโหสิกรรมจากท่าน ท่านจะให้พรแก่เรา (ไม่ใช่
เราไปอวยพรให้ท่าน) เป็นการพบกันอย่างน้อยปีละครั้งคือในยามปีใหม่เช่นนี้ เมื่อให้พร
เสร็จจึงถูกคำหัวจะเอาปลายนิ้วจุ่มลงไปที่ขันน้ำส้มป่อยเอาลูบที่ศีรษะเป็นเสร็จพิธี จากนั้นจะ
เป็นการรดน้ำผู้ที่เรามาคำหัวก็ได้ ถ้าท่านอนุญาตเราก็รดนิตนอยด้วยความสุภาพ อาจจะ
รดน้ำลูกหลานของบ้านนั้นก็ได้อะไรเล่นกันอย่างสุภาพ (มณี พยอมยงค์, 2529) ดังบทเพลงที่
ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ส้มป่อย เป็นสมุนไพรอย่างหนึ่งประเภทไม้เถา ชาวบ้านนิยมนำเอาใบอ่อนมา
แกงส้มปลาบ้าง ต้มส้มเนื้อบ้าง มีรสหอม เบี้ยวและกลิ่นหอมนำมารับประทาน ผลมีลักษณะเป็น
ฝักอย่างมะขามหรือจำจ่าไม่ใช่รับประทาน

เพลงคำห้วยปี่ใหม่

ปี่ใหม่เมืองเฮ่าก่ามาถึงแล้วอ้อ คำห้วยแม่บ้อฮ้อยเฮ่าดีกว่า ประเพณีบ่เก่าของ
เฮ่าสืบมา เข้าวัดเข้าวาตักบาตรทำบุญ ก้าสะหลุงใส่ข้าวตอกดอกไม้ หื้อเป็น
ได้จั้นใจดีหื้อเฮ่าฮู้คุณ.....ชุดผ้าเมืองเฮ่าก่ากั้นนุ่ง ก้าขันสะหลุงน้ำ
ส้อมบ้อยไปคำห้วย

คำแปล สงกรานต์บ้านเราก็มารั้งแล้วนะ คำห้วยแม่บ้อฮ้อยบ่อย่าตายายดีกว่า
ประเพณีดั้งเดิมของเราสืบมา เข้าวัดเข้าวาตักบาตรทำบุญ ถือขันเงินใส่ข้าว
ตอกดอกไม้ให้ท่านได้ชื่นใจที่พวกเรารู้คุณ..... เราพากันใส่ชุด
พื้นเมือง ถือขันเงินใส่น้ำส้อมบ้อยไปคำห้วย

(จากเพลงคำห้วยปี่ใหม่ ของนิทัศน์ ละอองศรี ชุดจุฬามาน้อยชั้นดอย)

เพลงแอ้วปี่ใหม่เมือง

คำห้วยคนเฒ่าคนแก่คุณบ้อคุณแม่เกยเลี้ยงเฮามา ครูต้อบรมวิชาขอไปสูมาไหว้สา
ความดี ฟังคำตักเป็นน้าเบอน หื้อเฮ่าอยู่ถาวรยืนยาวร่วมเย็น

คำแปล คำห้วยญาติผู้ใหญ่ พ่อแม่ที่เคยเลี้ยงเรามา ครูที่เคยอบรมวิชาไป
ขอโทษและยกย่องความดี ฟังคำที่ท่านให้พร ให้เราอยู่ถาวรยืนยาวร่วมเย็น

(จากเพลง แอ้วปี่ใหม่เมือง ของ หยาด นภาลัย ชุดแอ้วเมืองเหนือ)

ประเพณีลอยกระทง หรือเทศกาลยี่เป็ง เป็นประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่นล้านนา
ที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ก่อนถึงวันเพ็ญเดือนสิบสอง ชาวบ้านจะปักกวาดบ้านเรือนให้สะอาด
ประดับด้วยธงทิวสีต่าง ๆ เตรียมประทีปโคมไฟหรือเทียนสีผึ้งไว้บูชาพระที่ประตูบ้านก็ประดิษฐ์
ด้วยต้นกล้วย ต้นอ้อย ทางมะพร้าวทำเป็นขุ่มประตูปแบบต่าง ๆ อย่างสวยงาม ตามวัดหรือ
สถานที่สำคัญก็ตกแต่งด้วยดอกไม้และโคมไฟแบบต่าง ๆ เมื่อถึงคืนวันเพ็ญเดือนสิบสองชาวบ้าน
ทั้งหลายก็จะจุดประทีปโคมไฟสว่างไสว ทุกวัดจะมีการทำบุญ ฟังเทศน์ ปลอยโคมลอย
มีการทำกระทงน้อยใหญ่เป็นรูปต่าง ๆ เพื่อนำไปลอยในแม่น้ำ (มะลิวัลย์ บูรณพัฒนา, 2530)
ดั่งบทเพลงที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่าง

เพลงลอยกระทงเสียรัก

พอถึงวันเพ็ญตรงเดือนสิบสอง เจ้าใช้ทั้งผองม่วนใจแต่เหล่า บ่ว่าคนหนุ่มบ่ว่าคน
เฒ่า ตัดเอาเค็ดบัวแบ่งประตู่โครง ประเพณีไหนดี้ครั้ง บ่เนื่องจาวบ้านจ้ายกัน
แต่งกระทง ทงตะตั้งม่งเฮาจะแห่กระทงไปลอยแม่น้ำโย.....

ตามผางประตู่บ จีบอกไฟหนา บู่จงบู่จาข้าวตอกดอกไม้

คำแปล พอถึงวันเพ็ญเดือนสิบสอง พวกเราทั้งหมดก็สุขใจไม่ว่าหนุ่มสาวหรือ
คนแก่ตัดเอาทางมะพร้าวมาทำโครงประตู่ ประเพณีมีปีละครั้งชาวบ้านก็ช่วยกัน
แต่งกระทง แล้วแห่กระทงไปลอยน้ำ.....จุดประตู่บ จุดดอกไม้ไฟ
บูชาด้วยข้าวตอกดอกไม้

(จากเพลง ลอยกระทงเสียรัก ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุดทำพิธีจัน 5)

ประเพณีชนทราย จะทำกันในตอนเย็นของวันที่ 14 เมษายน¹ มีการชนทราย
เข้าวัดแล้วก่อเป็นเจดีย์ปักธงสีต่าง ๆ ใครจะชนทรายไปใส่วัดไหนบ้างแล้วแต่เจตนาหรือ
ความพอใจแต่ว่าวัดสุดท้ายต้องเป็นวัดประจำหมู่บ้านของตน ดังบทเพลงที่ปรากฏตามตาราง
ที่ 2 ดังตัวอย่าง

เพลงวันดีปีใหม่

ถึงวันเนา²เราระลึกขี้เก่าเหง้านาน แต่งดาไปหาด้านดีลบล่วงไป วันพฤหัสบดี³
กันไป หาดุงโยบักก่องทรายหื้อใจจุ่มเย็น

คำแปล วันเนา²ระลึกความหลัง เตรียมของทำบุญให้ผู้ที่ลบล่วงไป วันพฤหัสวัน³
ชวนกันไป หาดุงโยบักก่องทรายให้ใจชุ่มเย็น

(จากเพลง วันดีปีใหม่ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุดยีนดีดอันฮับ)

¹บางแห่งจะชนทรายในตอนเย็นของวันที่ 15 เมษายน

²วันเนา ตรงกับวันที่ 14 เมษายน

³วันพฤหัสบดี ตรงกับวันที่ 15 เมษายน

ประเพณีการเกษตร เกิดจากชีวิตของชาวล้านนาไทยผูกพันกับการเกษตรมาช้านาน ประเพณีการเกษตรต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงผีขุนน้ำ การร้องเหมือง ไถดำกล้าและหว่านกล้า การแสกนาและการไถ การหลก (ถอน) กล้า การเกี่ยวข้าว การมัดข้าว การนำข้าวขึ้นหลอง (ยุ้งข้าว) และการสู่ขวัญข้าว เป็นต้น ดังบทเพลงที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่าง

เพลงคำโบราณ

เกี่ยวข้าว มัดข้าว ตีข้าว เสร็จแล้วหมู่เฮ่ากินข้าวกันหัด ๆ ต่อนเลงชนข้าวใส่หลอง
คำแปล เกี่ยวข้าว มัดข้าว ตีข้าว เสร็จแล้วพวกเรากินข้าวด้วยกันหลาย ๆ
 คน ตอนเย็นชนข้าวไปใส่ยุ้งข้าว

(จากเพลง คำโบราณ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุดทำพิธี 4)

ประเพณีการเทศน์ มักจะเทศน์ประจำในวันพระ ถ้าอยู่ระหว่างพรรษาแล้วจะต้องมีการเทศน์กันทุก ๆ วันตลอดไตรมาส (ทุกวันพระ) บางวัดก็มีการเทศน์ทุกวันพระตลอดปี ดังบทเพลงที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่าง

เพลงเจ็ดแ้วเมืองเหนือ

เจ็ดไปแ้วเมืองเหนือ จะม่วนใจ๋เหลือเมืองเหนือลานนา.....

ประเพณีทุกปีม่วนงัน หมู่เฮ่าฮ่วมกันฟังเทศน์ธรรมคำปอน

คำแปล เจ็ดไปเที่ยวเมืองเหนือ จะสุขใจเหลือเมืองเหนือลานนา.....

ประเพณีทุกปีสนุกสนาน พวกเราฮ่วมกันฟังเทศน์ธรรมคำพร

(จากเพลง เจ็ดแ้วเมืองเหนือ ของนิตินันท์ ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ)

ประเพณีการตาย ในช่วงที่มีศพอยู่ในบ้านจะเรียกว่า "เฮือนเย็น" จะมีชาวบ้านและญาติ ๆ มาช่วยและอยู่กันตึก ๆ เป็นเพื่อนเจ้าของบ้าน งานเฮือนเย็นนี้ หลัง

พระสวดเสรีจพระมาณ 2 ทุ่ม จะมีการเล่นเล็ก ๆ น้อย เช่น เสือตกถึงและการพนันชนิดต่าง ๆ ดังบทเพลงที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่าง

เพลงตายตอนเช็คบิล

(พูด) บ๊อแม่พี่น้อง ตี้ได้มีโอกาสมาร่วมทำบุญงานศพของอ๊วยดี¹ ขอเชิญขึ้นมา
ตางบนบ้านเน้อเพราะว่าจะได้ฮับศีลฟังธรรมจากตุ้เจ้า.....คติเตือนใจ
เกี่ยวกับงานศพ สำหรับผู้มาร่วมงานวันนี้ หนึ่งไปหื้อเจ้าภาพเห็นหน้า สอง ไปถ้ำ
กินข้าว สาม ไปเฝ้าเป็นเล่นไพ่และไฮโล

คำแปล พ่อแม่พี่น้องที่ได้มีโอกาสมาร่วมทำบุญงานศพของอ๊วยดี ขอเชิญขึ้นมาบนบ้าน
เพราะว่าจะได้รับศีลฟังธรรมจากพระ.....คติเตือนใจเกี่ยวกับงานศพสำหรับ
ผู้มาร่วมงานวันนี้ หนึ่งไปให้เจ้าภาพเห็นหน้า สองไปรอทานข้าว สามไปเฝ้าเขา
เล่นไพ่และไฮโล

(จากเพลงตายตอนเช็คบิล ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุดทำพิธีสงฆ์ 5)

ประเพณีการแต่งงาน (กินแขก) จะเริ่มจากการไปแ้วสาวจนกระทั่งพอใจกัน
ทั้ง 2 ฝ่าย ฝ่ายชายก็จะให้พ่อแม่มาสู่ขอ บ้านใดมีลูกสาว เมื่อย่างเข้าสู่วัยสาวจะต้อง
หาหมมาเลี้ยงไว้เป็นเครื่องไล่ผีและจะต้องหาฝ่ายมาปั้นทำเป็นด้ายทอผ้าสำหรับเย็บ "สะลี้"
(พูด) รวมทั้งมั่งหมอนด้วย เวลาแต่งงานฝ่ายชายไม่ต้องเตรียมอะไรมาเลยนอกจากเงิน
ทอง แต่ถ้าเป็นคนดีจริง ๆ แล้วแม่ไม่มีเงิน ทางพ่อแม่ของฝ่ายหญิงก็เต็มใจ ดังบทเพลงที่
ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่าง

¹อ๊วย เป็นคำที่ใช้เรียก บู่ ย่า ตา ยาย

เพลงแต่งงานกันน้อ

น้อ¹น้อฮักอายน้อ¹ กิดเตงหาอายก่² อ้ายไคฮู้ใจน้อ อ้ายเมา³ แต่อายหมั้น
เตี่ยวล่องกอง ไบแ่วบ้านน้อกูคืนทุกวัน เจื่อน้องเจื้ออายน้อ น้อเจื้ออายก่อาย
จะหมั้นเยี่ยะก่าน แหมบ่เมิน⁴ เฮาก่จะแต่งงาน..... น้อ
แต่งงานกันน้อ จะหื้อแม่บ้อขอมายู่ด้วยกัน

คำแปล น้อรักพี่นะ คิดถึงพี่ใหม่พี่อยากรู้ใจน้อ พี่ชอบจริง ๆ พี่ขยันเดิน
ไปเที่ยวบ้านน้อทุกคืนทุกวัน น้อเชื่อพี่นะ น้อเชื่อพี่ใหม่พี่จะขยันทำงาน อีก
ไม่นานเราก็จะแต่งงาน..... แต่งงานกันนะ จะให้พ่อแม่ไปขอมายู่ด้วยกัน

(จากเพลง แต่งงานกันน้อ ของนิตศัน ละอองศรี ชุต จุฬาน้อยชั้นคอย)

ประเพณีขันโตก เป็นประเพณีที่ชาวเหนือปฏิบัติมาแต่ดั้งเดิม เป็นการรับประทาน
อาหารโดยใช้ขันโตกเป็นภาชนะ อาหารเป็นของไทยเหนือซึ่งมีประเพณีการละเล่น
ของล้านนาไทยอื่น ๆ ประกอบด้วย และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมานิยมใช้เลี้ยงต้อนรับ
แขกด้วย ดั่งบทเพลงที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่าง

เพลงป่าช่างฝั่งใจ

ป่าช่างฝั่งใจ จากไปแล้วยังหวนมา ยังจำคืนจันทร์แจ่มฟ้า ขันโตก ลันลา ลัน
ลา สาวงามมาพื่อนร่า

(จากเพลง ป่าช่างฝั่งใจ ของหยาด นภาลัย ชุตแ่วเมืองเหนือ)

1 น้อ เป็นคำที่ใช้คล้าย ๆ กับคำว่า นะ

2 กิดเตงหาอายก่ = คิดถึงพี่ใหม่

3 เมา ในที่นี้หมายถึง ชอบหรือหลงรัก

4 แหมบ่เมิน = อีกไม่นาน

ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา จะทำในวันที่ 15 เมษายน ซึ่งเรียกว่า วันพญาวัน ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ ตอนเช้ามีการทำบุญฟังเทศน์ที่วัดและปล่อยนกปล่อยปลา (บางแห่งก็จะปล่อยนกปล่อยปลาในตอนบ่าย) เมื่อฟังเทศน์จบพระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ หลังจากนั้น มรรคทายก (ทางเหนือจะเรียกว่า อาจารย์วัด) กล่าวคำเวทนาน พระสงฆ์ให้พรและนำ เอน้ำชาขึ้นสั้มบ่อไปประพรมนกหรือสัตว์ที่จะปล่อย ดั่งบทเพลงที่ปรากฏตามตารางที่ 2 ดัง ตัวอย่าง

เพลงแอ่วปีใหม่เมือง

ปีใหม่เมืองเฮาลำค้ำ กึดคีม่วนหมั้นสุขสันต์กันไป ทำบุญปล่อยนกปล่อยปลา ต่าง
ไปสู่วัดวาปากันฟังเทศน์ธรรม คีมคำผลบุญอุ้นใจ

คำแปล สงกรานต์บ้านเราลำค้ำ คึดสิ่งดีสนุกสนานสุขสันต์กันไป ทำบุญปล่อยนก
ปล่อยปลา ต่างก็ไปวัดวาปากันฟังเทศน์ธรรม คีมคำผลบุญอุ้นใจ

(จากเพลงแอ่วปีใหม่เมือง ของหยาด นภาลัย ชุดแอ่วเมืองเหนือ)

ประเพณีการเรียกขวัญ บางครั้งเรียกฮ้องขวัญ ทำบายศรีสู่ขวัญ หรือสู่ข้าวเอา
ขวัญ ชาวเหนือเชื่อว่ามนุษย์มีขวัญประจำตัวอยู่ 32 ขวัญ และอาจจะเตลิดไปเมื่อตกใจหรือ
ไม่สบายนาน ๆ ก็อาจทำให้ขวัญอ่อนต้องมีพิธีเรียกขวัญซึ่งนิยมทำให้แก่คนป่วย คนได้วิ
ยศศักดิ์ คนที่เดินทางไกลมาถึงบ้านหรือคนจะจากบ้านไปและหนุ่มสาวที่จะแต่งงาน พิธี
เรียกขวัญต้องทำบายศรี นิยมทำในขันเงินมีพานรองรับอีกชั้นหนึ่ง มีข้าวปั้น กล้วย ไข่ต้ม
ดอกไม้ รูปเทียนและมีอาจารย์เป็นผู้เรียกขวัญด้วยทำนองโบราณใช้เวลาประมาณ 10-15
นาที แล้วจึงผูกข้อมือให้ โดยผูกมือซ้ายก่อน ถือว่าผูกมือซ้ายขวัญมา ผูกมือขวาขวัญอยู่ ผูกติด
ไว้ 3 วันจึงเอาออกหรือมากกว่านั้นก็ได้แล้วแต่ (มณี พยอมยงค์, 2529) ดั่งบทเพลงที่
ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังตัวอย่าง

เพลงฮับขวัญวันกลับบ้าน

ขวัญเอ๋ยจงกลับมา อย่าได้ล่องลอย ผูกค้ายเส้นน้อยฮับขวัญคืนมา บอกพ่อแม่
 อ้อยเฮื้อพรแก้วตา เจิญกันมาช่วยงาน "สู้ขวัญ" บายศรีสู้ขวัญ
คำแปล ขวัญเอ๋ยจงกลับมา อย่าได้ล่องลอยไป ผูกค้ายเส้นน้อยรับขวัญวันกลับมา
 บอกพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยายของเราให้พรแก้วตา เชิญกันมาช่วยงาน "สู้ขวัญ"
 บายศรีสู้ขวัญ

(จากเพลง ฮับขวัญวันกลับบ้าน ของเก่ง วิชระ ชุตฮับขวัญวันกลับบ้าน)

2. สาระเพลงคำเมืองที่สะท้อนถึงเรื่องราวความเชื่อต่าง ๆ

รองศาสตราจารย์ มณี พยอมยงค์ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2529) กล่าวว่า ความเชื่อเป็นความยึดถือของคน ซึ่งเกิดจากสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น อำนาจของดินฟ้าอากาศ ภัยจากธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่อาจรู้สาเหตุว่าเกิดจากอะไร จึงเกิดความรู้สึกยอมรับและเชื่อถือในอำนาจของสิ่งเหล่านี้ บางครั้งก็วิงวอนขอความช่วยเหลือต่อสิ่งที่ตนเชื่อถือ ความเชื่อของคนในแต่ละถิ่นย่อมแตกต่างกันไป ความเชื่อนั้นก่อให้เกิดลัทธิบูชาธรรมชาติ มีพระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น ต่อมาลัทธิความเชื่อเหล่านี้ได้พัฒนามาเป็นศาสนา มีการเชื่อและยึดถือในเทพเจ้าต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่ามีอิทธิปาฏิหาริย์และสามารถช่วยคนได้ ความเชื่อเหล่านี้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ในยุคที่ความเจริญทางวิทยาการมีมากขึ้น ความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ได้ค่อยลดลงและคนหันมาเชื่อในความมีเหตุผลมากขึ้น

จากผลการวิจัยปรากฏวัฒนธรรมชาวล้านนาในเรื่องที่เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ปรากฏตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3

ความถี่ของสาระเพลงคำเมืองที่สะท้อนถึงความเชื่อต่าง ๆ ของชาวล้านนา

ความเชื่อ	จำนวน	ร้อยละ
1. พุทธศาสนา	20	30.77
2. ไชย ลางและฤกษ์	9	13.84
3. สิ่งศักดิ์สิทธิ์	6	9.23
4. ไสยศาสตร์	5	7.69
5. สิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติ	4	6.15
6. เรื่องบุญกรรม	3	4.61
7. อาถรรพ์ผลบุญ	3	4.61
8. โหราศาสตร์	2	3.08
9. เรื่องผีสิง	2	3.08
10. เรื่องขวัญ	2	3.08
11. ลักษณะบุคคล	1	1.54
12. มงคล-อัมงคล	1	1.54
13. สุขภาพและสวัสดิภาพ	1	1.54
14. ชาดิน-ชาติหน้า	1	1.54
15. ความฝัน	1	1.54
16. สิ่งขานต์	1	1.54
17. บุปผะสนีवास	1	1.54
18. ลักษณะต่าง ๆ ของสัตว์	1	1.54
19. ยากกลางบ้าน	1	1.54
รวม	65	100

จากตารางที่ 3 ปรากฏเนื้อหาของเพลงที่สะท้อนถึงความเชื่อต่าง ๆ คือ ความเชื่อในพุทธศาสนามากที่สุดคือร้อยละ 30.77 รองลงมาคือความเชื่อในไสยกลางและฤกษ์ร้อยละ 13.84 ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ร้อยละ 9.23 ความเชื่อในไสยศาสตร์ร้อยละ 7.69 ความเชื่อในสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติร้อยละ 6.15 ความเชื่อในเรื่องบุญกรรมและอันสงฆ์ผลบุญเท่ากันคือร้อยละ 4.61 ความเชื่อในโหราศาสตร์ผีसाงและเรื่องขวัญผีค่าเท่ากันคือร้อยละ 3.08 และน้อยที่สุดร้อยละ 1.54 คือความเชื่อเรื่องลักษณะบุคคล เรื่องมงคล-อับมงคล เรื่องสุขภาพและสวัสดิภาพ เรื่องชาตินี้ชาติหน้า เรื่องความฝัน เรื่องสังฆานต์¹ เรื่องบุพเพสันนิวาส เรื่องลักษณะต่าง ๆ ของสัตว์และความเชื่อเรื่องยากกลางบ้านซึ่งทั้งหมดมีค่าเท่ากัน

ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาที่ปรากฏในเพลงเป็นความเชื่อในพุทธศาสนา ล้วนเป็นดินแดนที่พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาช้านานและมีอิทธิพลต่อสังคมล้านนาตลอดมา ชาวล้านนามีความศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนาเป็นอันมาก ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 30.77 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงเวียงพิงค์

เมืองบุญ ศีลธรรมกรุ่นคำจุนอุ่นใจในไมตรี พระเพียรที่วัดมีทั่วไปได้บำเพ็ญ
พระคุณเจ้าสอนเราพึงธรรมพันลำเค็ญ อยู่ร่วมเย็นเป็นสุขศรี ประเพณีดีจริง
(จากเพลง เวียงพิงค์ ของหยาด นากัลย์ ชูดแก้วเมืองเหนือ)

ศูนย์วิทยพัทยากร

¹สังฆานต์ มาจากคำว่า สังกรานต์ ออกเสียงตามสำเนียงล้านนาไทย ที่ออกเสียงเช่นนี้เป็นไปตามอักษรวิธีของล้านนาไทยคือถ้าตัว ร กล้าพยัญชนะที่ 1 ของวรรคคือ ก, จ, ต, บ ให้ออกเสียงเป็นตัวที่ 2 คือกล้า ก ให้ออกเสียงเป็น ข กล้า จ ให้ออกเสียงเป็น ฉ กล้า ต ให้ออกเสียงเป็น ถ กล้า บ ให้ออกเสียงเป็น ผ ฉะนั้น สังกรานต์จึงออกว่า สังฆานต์

ความเชื่อในโชค ลางและฤกษ์ เป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็น การบอกเหตุร้ายหรือดีล่วงหน้า ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 13.84 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงเสียงโชค เสียงรัก

คนใดเป็นบ่าวมาเมิน¹ เขาว่าบ่าวเค็น² มาเมินขึ้นคาน จะไปแ้วสาวตาง
ใด ตางเหนือ ตางใต้ ตางใดจะหมาน³ เขาควรถามเมื่อ⁴ ตักแกห้อมันฮู้แน่ ๆ
ก่อนลงจากบ้าน

คำแปล คนใดที่เป็นหนุ่มโสดมานานเวลาจะไปเที่ยวจับสาว จะไปจับสาว
ทางทิศเหนือ ใต้ หรือทิศไหนจึงจะโชคดี เราควรถามหมอดูตักแกให้รู้แน่ ๆ ก่อน
จะลงจากบ้าน

(จากเพลงเสียงโชค เสียงรัก ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุดทำพิธี 5)

เพลงคำโบราณ

คนเขาจะตักจะรวย ดวงจะช่วยหรือว่าดวงจะขึ้น ต้องเปิดตำราในบีก คนเมือง⁵
ฮู้จักฮ้องว่าบีกกะตั้น⁶

1 เมิน ในที่นี้หมายถึง นาน

2 บ่าวเค็น คือหนุ่มโสดไม่มีใครแต่งงานด้วย

3 หมาน = โชคดี

4 เมื่อ ในที่นี้หมายถึง หมอดู

5 คนเมือง คือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ใช้ภาษาถิ่นเหนือ
พูดกันในชีวิตประจำวัน เรียกภาษาของตนว่าคำเมือง หรือออกเสียงว่า กำเมือง

6 บีกกะตั้น หมายถึงตำรา

คำแปล คนเราจะจนหรือจะรวย ดวงจะไม่ดีหรือว่าดวงจะขึ้นต้องเปิดตำรา
ซึ่งคนเมืองเรียกว่าปี่กะตัน

(จากเพลง คำโบราณ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4)

ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความเชื่อความยึดถือในสิ่งที่คิดว่ามีอิทธิฤทธิ์
ปาฏิหาริย์และสามารถยึดเป็นที่พึ่งได้ ดังบทเพลงที่ปรากฏคิดเป็นร้อยละ 9.23 (ตารางที่ 3)
ดังตัวอย่าง

เพลงว้าวชน

ไหว้เจ้า เจ้าบ่อสายฟ้าแม่¹ คือว่าบ่อใหญ่² เชานี้จะเอาจัวไปจน ขอเจ้า
บ่อจ้วยบ่อใหญ่เขาจะได้อ้อ

คำแปล ไหว้เจ้าพ่อสายฟ้าแลบ เพื่อแจ้งว่าพวกพ่อใหญ่ (เป็นคำใช้แทนตัวเอง)
จะเอาว้าวไปชน ขอให้เจ้าพ่อช่วยพวกพ่อใหญ่จะได้ใหม่ (ไปขอให้สิ่งที่คิดว่า
ศักดิ์สิทธิ์มีปาฏิหาริย์ช่วยให้วัวที่เอาชนชนะ)

(จากเพลง ว้าวชน ของบุญศรี รัตนัง ชุด ถามผู้แทน)

เพลงคำหัวปีใหม่

กำสะหลุงใส่ข้าวตอกดอกไม้ หื้อเป็นได้จับใจดีหมู่เฮาฮู้คุณ เทวะบุตรเทวะ
ดา เป็นมาอุดหนุน อันการทำบุญตั้งบ่มีวันบืดตัน

คำแปล ถือขันเงินใส่ข้าวตอกดอกไม้ ให้ท่านได้ชื่นใจที่พวกเราฮู้คุณ เทวะบุตรเทวะดา
ท่านมาเกื้อกูล การทำบุญจะไม่มีวันขาดทุน

(จากเพลง คำหัวปีใหม่ ของนิตินันท์ ละอองศรี ชุด จู๋หมาน้อยขึ้นคอย)

1 เจ้าบ่อสายฟ้าแม่ ในที่นี้หมายถึงสมญาของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มาเข้าร่างกายของคนทรง
2 บ่อใหญ่ เป็นคำที่ใช้เรียกผู้ชายสูงอายุ

ความเชื่อในไสยศาสตร์ เป็นความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องจิตวิญญาณ เวทย์มนต์ คาถาต่าง ๆ เครื่องรางของขลังและสิ่งที่ไม่มีความสามารถทำให้เกิดเหตุต่าง ๆ ได้ ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 7.69 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงมนต์เครื่องฟ้า

หรือเป็นมนต์จากเครื่องฟ้าดลใจ ให้คิดถึงสาวเชียงใหม่ที่อยู่ไกลถึงสันกำแพง
เป็นเพราะไต่หนารหรือวิญญาณเครื่องฟ้ามาแก้ง หรือเพราะสันกำแพงมีกำแพงกัน
หุ้มเมืองไกล

(จากเพลงมนต์เครื่องฟ้า ของหยาด นภลัย ชูค แอ้ว เมืองเหนือ)

ความเชื่อในสิ่งเวทล่อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติ ชาวล้านนาเชื่อว่าสิ่ง
เวทล่อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติสามารถบอกเหตุต่าง ๆ ได้ เช่น มดแดงคาบไข่หนี
จากรังฝนจะตกหนัก เป็นต้น ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 6.15 (ตารางที่ 3)
ดังตัวอย่าง

เพลงน้องส้มห้วยแก้ว

เฮต่างสารภาพความในใจที่ในหุบเขา ห้วยแก้ว¹ตั้งจะเป็นพยานมันส่ง
เสียงปานฟ้าผ่าภูเขา

คำแปล เราต่างสารภาพความในใจที่ในหุบเขา เปรียบห้วยแก้วตั้งจะเป็นพยาน
เพราะห้วยแก้วส่งเสียงปานฟ้าผ่าภูเขา (เชื่อว่าน้ำตกห้วยแก้วได้รับรู้ความในใจ)

(จากเพลง น้องส้มห้วยแก้ว ของนันทน์ ละอองศรี ชูค เจริญแอ้ว เมืองเหนือ)

¹ห้วยแก้ว เป็นชื่อของน้ำตกในจังหวัดเชียงใหม่

ความเชื่อเรื่องบุญ-กรรม เป็นความเชื่อว่ากระทำความดีก็จะเป็นอย่างนั้น ถ้าดีถือเป็นบุญ ถ้าไม่ดีถือเป็นกรรม ดังบทเพลงที่ปรากฏคิดเป็นร้อยละ 4.61 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงแม่หญิง-บ้อจาย

จะสวยจะทรามสุดแล้วแต่กำ ไผสร้างไผทำจาดไคอย่างอื่น บาบุญกะปั้นตามควร
จาดนี้

คำแปล จะสวยหรือไม่สวยก็อยู่ที่การกระทำหรือกรรม ใครสร้างใครทำอย่างใดก็
จะเป็นอย่างนั้น บาบุญก็แบ่งไปตามควรในชาตินี้

(จากเพลง แม่หญิง-บ้อจาย ของย่าบุญ วีรพล ชุติระเบิดเวลา)

ความเชื่อเรื่องอานิสงฆ์ผลบุญ เป็นความเชื่อเกี่ยวกับผลบุญที่ทำได้จะส่งผลให้
ได้รับความสุขในชีวิต ดังปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 4.61 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงปอยหลวง

สาว ๆ หนุ่ม ๆ เบื่อนบองถือชองมาฮ้ายฮอมบอย พ่องนั๊กพ่องน้อย ก้านปอยต้อง
ฮอมกันไป

คำแปล สาว ๆ หนุ่ม ๆ เพื่อพ่องถือชองมาร่วมทำบุญ บางคนก็มาก
บางคนก็น้อย งานปอย¹ร่วมทำบุญกันไป

(จากเพลง ปอยหลวง ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุติยนต์ต้นฮับ)

ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำนายทายทักต่าง ๆ ของสิ่ง
เพื่อถือมาแต่โบราณ ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 3.08 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

¹งานปอย เป็นงานฉลอง งานสมโภชงานรื่นเริงในทางศาสนา

เพลงเสียงไซค เสียงรัก

ตึกโตก็คือตึกแก ตัวลายต่อแต่¹ ทายเมื่อ² แน่หนักหนา ตึกโตเปรียบดังหมอดู
ตามคนตัญญูเป็นอุกัณฐา

คำแปล ตึกโตก็คือตึกแก ตัวลาย ๆ ทายแม่นหนักหนา ตึกแกเปรียบเสมือนหมอดู
ดูตามทีผู้รู้เขาพูดกันมา

(จากเพลงเสียงไซค เสียงรัก ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุดทำพิธีจัน 5)

ความเชื่อเรื่องผีเสื้อ ชาวล้านนามีความเชื่อว่าทุกหนทุกแห่งมีผีสิงสถิตอยู่
อาจสิงอยู่ในตัวของคนก็ได้ เช่น ผีโพง (ผีกระสือ) ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ
3.08 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงดักไซ

ตอนเดียวบักบ้านไปเจอผีโพง เบ่นไผ่ย่ง ๆ ตึงอิมคือ กำอุ่มปองเหยี้ยว
กำเขียดน้อยเหยี้ยว

คำแปล ตอนเดินกลับบ้านไปเจอผีโพง(ผีกระสือ) เบ่นแสงไฟอยู่ในป่าใกล้คูนน้ำ
กำอั่งอ่างอ๊กตัว กำเขียดตัวเล็ก ๆ อ๊กตัว

(จากเพลง ดักไซ ของ ย่าบุญ วีรพล ชุด ระเบิดเวลา)

เพลงสมศรีผีโพง

ข่าวคราวเงียบหายไปหลายนาที่ นึกว่าไปได้ดี สมศรีน้องเป็นผีโพง อยู่กำง
ไต้งนา เมื่อตะวาทันน้องห่างไต้ง³ สมศรีน้องเป็นผีโพง ค่ำลงเซาะกินของควา

¹ต่อแต่ เป็นคำสร้อยของคำว่าตัวลาย หมายถึงตัวลายมาก ๆ

²ทายเมื่อ ในที่นี้หมายถึง การทำนายของหมอดู

³ห่างไต้งหรือห่างนา เป็นเพ็งที่ปักอยู่กลางทุ่งนา

คำแปล ชาวคราวเจียบหายไบนาน นึกว่าไปได้ดี สมศรีเป็นผีกระสือ อยู่
กลางทุ่งนา เมื่อกันเห็นน้องอยู่ที่ห่างนา สมศรีเป็นผีกระสือค้ำลงหากินของควา
(จากเพลง สมศรีผีโพง ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุดทำพิธี 4)

ความเชื่อเรื่องขวัญ ชาวล้านนาเชื่อว่าขวัญที่อยู่ประจำตัวเรามีอยู่ 32 ขวัญด้วยกัน
เป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน เชื่อกันว่าถ้าขวัญอยู่กับตัวก็เป็นสิริมงคล เป็นสุขสบาย จิตใจมั่นคง ถ้าตกใจ
หรือเสียขวัญ ขวัญก็จะออกจากร่างไปเสีย ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 3.08
(ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงฮับขวัญวันกลับบ้าน

ขวัญเอ๋ยจงกลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว อย่าหวาดค่ออย่ากลัว ขวัญเอ๋ยจงกลับมา อบอุ่น
อยู่บ้านเฮา

(จากเพลงฮับขวัญวันกลับบ้าน ของเก่ง วัชระ ชุดฮับขวัญวันกลับบ้าน)

ความเชื่อเรื่องลักษณะบุคคล เป็นความเชื่อว่าบุคคลที่มีลักษณะต่าง ๆ ก็จะมี
วิถีชีวิตต่าง ๆ กันไปและแต่ละบุคคลก็จะมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันไป ดังที่ปรากฏในบท
เพลงคิดเป็นร้อยละ 1.54 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงชี้โว วิโอพี 2

จีนดิบมันตึงบ่เหมือนจีนปั้ง แม่ญิงมันตึงบ่เหมือนบ้อจาย คนชาวบ่เหมือนคนคำ

กินข้าวกับไก่ย่ำรำเหลือข้าวบ่าตาย

คำแปล เนื้อดิบไม่เหมือนเนื้อย่าง ผู้หญิงก็คงไม่เหมือนผู้ชาย คนชาวไม่เหมือน

คนคำ กินข้าวกับไก่ย่ำร่อยกว่ากินข้าวเปล่า ๆ

(จากเพลง ชี้โว วิโอพี 2 ของ วิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4)

ความเชื่อเรื่องมงคล-อัปมงคล เป็นความเชื่อในสิ่งที่ดีมีมงคลและสิ่งเลวร้าย อัปมงคลที่ยึดมั่นเป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น ต้องเลือกเอาวันที่เป็นมงคลในการทำการต่าง ๆ เพื่อให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าและละการกระทำที่ไม่ดีเป็นอัปมงคล ดังบทเพลงที่ปรากฏ คิดเป็นร้อยละ 1.54 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงคำโบราณ

วันพุทจะเกี่ยวข้าวในนา ไหวหาครubaเปิดตำราตั้งคืน.... ครubaตำราด้านใน
เป็นวันฮ้อนวันใหม่เป็นวันไจยะทีค มีนเป็นวันกาลกัฒิ เป็นวันบตีของลุงอย่าไปกัค
คำแปล พรุ้งนี้คิดจะเก็บเกี่ยวข้าวในนาจึงไปหาพระให้เปิดตำราในคืนนั้น..
....พระเปิดดูตำราบอกว่าเป็นวันร้อวันอัปมงคล เป็นวันกาลกัฒิ เป็นวันไม้ดี
อย่าคิดทำอะไร

(จากเพลงคำโบราณ ของวิทยุรีย์ ใจพรหม ชุดทำพิธีสุนัน 4)

ความเชื่อเกี่ยวกับสุขภาพและสวัสดิภาพ เป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับการกินอยู่ สุขภาพของร่างกายและสวัสดิภาพของชีวิต เช่น กินข้าวให้หันหน้าไปทางทิศตะวันออกจะทำให้อายุยืน เปลี่ยนชื่อหรือตัดผมจะทำให้ไม่สบาย ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 1.54 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงชื่อนั้นสำคัญไฉน

เปลี่ยนจ้อใหม่บ้อ ผมจะเปลี่ยนหื้อครับ
บ๊ะได้ครับ เขาจะเปลี่ยนหลายคนละ เปลี่ยนเมื่อใดเมื่อยกัเดื้อครับ
คำแปล เปลี่ยนชื่อใหม่ไหม ผมจะเปลี่ยนให้ครับ
ไม่ได้ครับ มีคนหลายคนจะเปลี่ยนให้ เปลี่ยนที่ไรบ่วยทุกที่ครับ

(จากเพลง ชื่อนั้นสำคัญไฉน ของวิทยุรีย์ ใจพรหม ชุดทำพิธีสุนัน 5)

ความเชื่อเรื่องชาตินี้-ชาติหน้า ชาวล้านนาเชื่อว่าคนตายไปแล้วในชาตินี้จะกลับมาเกิดในชาติภพใหม่อีก บางครั้งเมื่อมีทารกเกิดใหม่ก็จะมีกรเข้าทรงผีเพื่อถามว่าเป็นผู้ใดมาเกิดในชาตินี้ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 1.54 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงบงบ่เต็ง

เพราะวาสนาเฮาเยยะมาบ่มี บุญกุศลจ้าคันเฮาบ่มีกัน จ้าคใหม่เฮาสองก้อยฮัก
บองฮักมัน เฮาจะอยู่ตวยกัน จ้าคนี้ฮ้ายขอลา

คำแปล เพราะวาสนาเราทำมาไม่มี บุญกุศลในชาตินี้ทำให้เราไม่ได้คู่กัน
ชาติหน้าเราสองคนค่อยรักกันอย่างมั่นคงและเราจะอยู่ด้วยกันในชาติหน้า สำหรับ
ชาตินี้พี่ขอลา

(จากเพลงบงบ่เต็ง ของนัทสน์ ละอองศรี ชุดจู้หมาน้อยชั้นดอย)

ความเชื่อเรื่องความฝัน เป็นความเชื่อที่ว่าความฝันเกิดจากแรงบันดาลของสิ่ง
ลึกลับมหัศจรรย์ เช่น ฝันดีเพราะเทวดาเข้าคลใจ ฝันร้ายเพราะผีเข้าสิง ส่วนฝันหวาน
เพราะจิตใจเราประหวัดสวาท หวังคลั่งไคล้ไปเอง ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ
1.54 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลงป่าตั้งห่ม

ได้ตั้งสูง ได้ตั้งใหญ่ ได้ตั้งบึก ป่าตั้งนิก ป่าตั้งผัน ป่าตั้งไผ่ ได้เป็นเมียของไอ
น้อยชก้าไบ¹ อ้อย...ป่าจะไหวตั้งแต่หัวถึงตีน

คำแปล ทั้งสูง ทั้งใหญ่และบึกบึน ป่าทั้งนิกทั้งผันและไผ่ให้ได้เป็นภรรยาของหนุ่มคนนี้
สักครั้ง จะไหวตั้งแต่หัวถึงเท้าเลย (หญิงมีอายุผันหวานอียากจะได้แฟนหนุ่ม)

(จากเพลงป่าตั้งห่ม ของยาบญู วีรพล ชุติระเบิดเวลา)

ความเชื่อเรื่องสังขานต์² คนโบราณสร้างภาพลักษณ์ของตัวสังขานต์ไว้ว่า มีรูปลักษณ์เป็นคนแก่ผมเผ้ารุงรัง มีด้วยกัน 2 ตัวคือ ตัวผู้กับตัวเมีย เรียกชื่อว่า "ปู่สังขานต์ ย่าสังขานต์" ตัวสังขานต์ทั้งสองนี้ มีหน้าที่รับเอาขยะมูลฝอยรวมทั้งเสี้ยนดัจฉุไรทั้งปวงที่คน บัดควาดหรือสะเดาะทิ้งในเช้าตรู่ของวันที่ 13 เมษายน (มณี พยอมยงค์, 2529) ดังบทเพลง ที่ปรากฏร้อยละ 1.54 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงวันดีปีใหม่

ประเพณีสงกรานต์มาถึงวันใด อิมเอมใจจะหาไตมาเปรียบปาน วันสังขานต์ผ่าน
ไปล่องไบ ตุกโรคภัยหายไปพร้อมวันสังขานต์

คำแปล ประเพณีสงกรานต์มาถึงวันใด ให้อิมเอมใจจะหาไตมาเปรียบปาน
วันสังขานต์ผ่านเลยไป ทุกข์โรคภัยหายไปพร้อมวันสังขานต์

(จากเพลง วันดีปีใหม่ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุตินิต์ตอนฮัย)

ความเชื่อเรื่องบุพเพสันนิวาส เป็นความเชื่อที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีของคู่กัน
เพราะบุญทำกรรมแต่งมาร่วมกัน ดังบทเพลงที่เปรียบเทียบกับเรื่องนี้คิดเป็นร้อยละ
1.54 (ตามตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

¹ ชก้าไบ = สักครั้งซี

² ดูในหน้า 51

เพลงแม่หญิง-บ้อจาย

แม่หญิง-บ้อจายเป็นของคู่กัน เมื่อคืนเมื่อวันคู่กันนั้นใจ ครกกับแก่นตำชาดกันไปได้

ชาดหญิง ชาดจาย กะชาดพลเมือง

คำแปล ผู้หญิงผู้ชายเป็นของคู่กัน กลางคืนกลางวันคู่กันนั้นใจ ครกกับสากชาดกัน

ไม่ได้ ชาดหญิงชาดชายก็ชาดพลเมือง

(จากเพลง แม่หญิง-บ้อจาย ของยาบุญ วิรุฬล ชุตระกูลเปิดเวลา)

ความเชื่อเรื่องลักษณะของสัตว์ เป็นความเชื่อว่าสัตว์ก็มีลักษณะที่ดีและไม่ดี

ดังที่ปรากฏในบทเพลงคิดเป็นร้อยละ 1.54 (ตามตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงวัวชน

จัวจันต์ต้องเป็นจัวไหล่กับ หลังกับ หน้ากว้างหางพอน หนูน้อย หมกตำใหญ่ บิ๊กบิน

กลมกลืนหันอย่างนี้แน่นอน

คำแปล วัวชนที่ดีต้องเป็นวัวไหล่จุ่ม หลังจุ่ม หน้ากว้าง หางพวง หูเล็ก กระบอกตา

ใหญ่ หันบิ๊กบินกลมกลืนอย่างนี้แน่นอน

(จากเพลง วัวชน ของบุญศรี รัตน์ ชุตระกูลผู้แทน)

ความเชื่อเรื่องยากกลางบ้าน มักเป็นความเชื่อที่ว่าของใกล้ตัวสามารถนำมา

เป็นยารักษาโรคได้ อาจจะเป็นพวกสมุนไพรต่าง ๆ ผลไม้ สัตว์ และสุรา ดังที่ปรากฏใน

บทเพลงคิดเป็นร้อยละ 1.54 (ตารางที่ 3) ดังตัวอย่าง

เพลงเหล้าพาไป

เหล้ายาปล่าบั้ง ตี้จริงมันก็ธรรมดา กินน้อยมันก็เป็นยา กินเกินโควค้ำก็เสียคน

คำแปล เหล้ายาปลาบั้ง ที่จริงมันก็เป็นของธรรมดา ต้มกินน้อยก็เป็นยาได้
ต้มเกินโคควาก็เสียคน

(จากเพลง เหล้าพาไป ของบุญศรี รัตน์ง ชูด ถามผู้แทน)

3. เนื้อหาเพลงคำเมืองที่สะท้อนถึงเรื่องค่านิยมต่าง ๆ

ค่านิยม หมายถึง สิ่งในกลุ่มสังคมหนึ่ง ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำน่า
กระทำ น่ายกย่องหรือเห็นว่าถูกต้อง (ทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2535)

จากผลการวิจัยปรากฏวัฒนธรรมชาวล้านนาที่เป็นเรื่องค่านิยมต่าง ๆ ปรากฏ
ตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4

ค่านิยมของชาวล้านนาที่สะท้อนในบทเพลงคำเมือง

ค่านิยม	จำนวนความถี่ (ประเด็น)	ร้อยละ
1. เรื่องความรัก	42	22.83
2. เรื่องความรักถิ่นฐาน	20	10.87
3. เรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	20	10.87
4. เรื่องความสนุกสนาน	14	7.61
5. เรื่องรักญาติพี่น้อง	13	7.07
6. เรื่องยอมรับบุญกรรมโดยไม่ได้แย้ง	13	7.07
7. เรื่องความมั่นคงทางฐานะ	11	5.98
8. เรื่องคุณความดี	10	5.43
9. เรื่องชอบเสียงไซค	9	4.89
10. เรื่องการศึกษา	6	3.26
11. เรื่องการทำบุญ	6	3.26

คำนิยม	จำนวนความถี่ (ประเด็น)	ร้อยละ
12. เรื่องการเคารพผู้อาวุโส	5	2.72
13. เรื่องความกตัญญู	4	2.17
14. เรื่องการหวังความสุขชั่วหน้า	4	2.17
15. เรื่องเครื่องประดับ	2	1.09
16. เรื่องเชื่อผู้มีอำนาจ	2	1.09
17. เรื่องเชื่อถือโชคกลาง	1	0.54
18. เรื่องการรพึงพาอาศัยกัน	1	0.54
19. เรื่องความสันโดษ	1	0.54
รวม	184	100

จากตารางที่ 4 พบว่าสาระของเพลงที่สะท้อนถึงคำนิยมต่าง ๆ ของชาวล้านนาคือคำนิยมเรื่องความรักมากที่สุดคือร้อยละ 22.83 รองลงมาคือคำนิยมเรื่องการรักถิ่นฐาน เรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีค่าเท่ากันคือร้อยละ 10.87 เรื่องความสนุกสนานร้อยละ 7.61 ส่วนเรื่องความรักญาติพี่น้องและเรื่องการยอมรับบุญกรรมโดยไม่ได้แย่งมีค่าเท่ากันคือร้อยละ 7.07 เรื่องความมั่นคงทางฐานะร้อยละ 5.98 เรื่องคุณความดีร้อยละ 5.43 เรื่องความชอบเสี่ยงโชคร้อยละ 4.89 เรื่องการศึกษาและเรื่องการทำบุญมีค่าเท่ากันคือร้อยละ 3.26 เรื่องการเคารพผู้อาวุโสร้อยละ 2.72 เรื่องความกตัญญูและเรื่องการหวังความสุขชั่วหน้ามีค่าเท่ากันคือร้อยละ 2.17 เรื่องเครื่องประดับและเรื่องความเชื่อผู้มีอำนาจมีค่าเท่ากันคือร้อยละ 1.09 และค่าน้อยที่สุดคือร้อยละ 0.54 ได้แก่เรื่องความเชื่อถือโชคกลาง เรื่องการพึ่งพาอาศัยกันและเรื่องความสันโดษ ซึ่งทั้งหมดมีค่าเท่ากัน

คำนิยมที่ปรากฏในเพลงเช่นคำนิยมในเรื่องความรักเป็นเรื่องความรักของหนุ่มสาวทั้งสิ้น มีทั้งรักที่สมหวัง ผิดหวังและการเกิดทุนคนที่รัก ฯลฯ ดังที่ปรากฏในบทเพลง (ตามตารางที่ 4) ดังตัวอย่างเพลงที่พรรณนาความรักที่สมหวัง

เพลงน้องลิ้มห้วยแก้ว

น้องบ้านอายแก้ว เคยดวงกันเฝ้าวันดีวันเสาร์ จันใจที่ได้คลอเคล้า ไผจะเหมือน
 เขา ไอ้เขาช่างสุขซีแสนเปรมปรีดีมีเศรำหมอง เสียงนกฮ้องเหมือนมันกล่อมเขา
คำแปล น้องบ้านและพี่แก้ว เคยดวงกันเที่ยววันอาทิตย์ วันเสาร์ ชื่นใจที่ได้
 เคล้าคลอกันไม่มีผู้ใดเหมือนเรา เป็นความสุขที่แสนจะเปรมปรีดี ไม่มีความ
 เศรำหมอง เสียงนกร้องดูเหมือนนกมาขับกล่อมเรา

(จากเพลง น้องลิ้มห้วยแก้ว ของนิตศน์ ละอองศรี ชุดเจริญแก้วเมืองเหนือ)

ตัวอย่างเพลงที่ผิดหวังในความรัก เช่น

เพลงหวัง

เมื่อเธอมาทวงเอารักคืน ฉันฝันยอมมอกหักรักร้าง ปลงทุกอย่างเพราะรักแท้ถึง
 ยอมทนเปลี่ยนใจเธอเองเร็วเหลือเกิน แพ้ยับเยินบาดเจ็บลึก ๆ ยังนึกอยู่ทำผิดอะไร

(จากเพลง หวัง ของเก่ง วัชระ ชุดฮับขวัญวันกลับบ้าน)

ตัวอย่างเพลงที่กล่าวเทิดทูนคนที่รัก เช่น

เพลงสาวงามจ้างพ่อน

อาย¹ลุ่มหลงสาวงามจ้างพ่อน²อ่อนพลิ้วลำแขนอ่อน เจ้ารำพ่อนอ่อนช้อยชะ
 ม้อยตาดิ่งเดินหลงลงมาจากฟ้า เจ้าสวยทั้งใบหน้ากิริยาก็ประทับใจ.....รำ
 ระหงพ่อนรำเยื้องย้าย อายน³เหมือนกระต่าย จ้องมองหมายแจ่มจันทร์จ้างพ่อน

(จากเพลง สาวงามจ้างพ่อน ของนิตศน์ ละอองศรี ชุด จุฬมาน้อยขึ้นคอย)

¹อาย หมายถึง พี่ชาย

²จ้างพ่อน = ช่างพ่อน (เป็นหญิงสาวที่แต่งตัวแบบพื้นเมือง)

ค่านิยมเรื่องความรักถิ่นฐาน เช่น เมื่อไปทำงานหรือไปอยู่ที่อื่นก็มักจะคิดถึง
กลับมาเยี่ยมถิ่นฐานเดิมของตน ดังบทเพลงปรากฏ (ตามตารางที่ 4) ดังตัวอย่าง

เพลงสู่เหย้าชาวเหนือ

จากลาถิ่นมาตั้งแต่เมื่อนาน จากบ้านถิ่นเดิมดีเฮา เกยนอน จากญาติพี่น้องจากบ้อ
และแม่ตั่งสอง ห่างจากเพื่อนบ้อง จากคนเกยฮ้องฮ้ำหา บ่เกย บ่เกยก็คิดจะลืมกัน
กิดและนึกถึงวันเฮานั้น ได้คนกลับมา ถึงจะเป็นชนบท เป็นตั่ง เป็นนา ฉินยังก็คิด
อยากมา มาตบ้านเกิดเฮา บ่มีบ้านใดซึ่งใจเหมือนบ้านเมืองเหนือ

คำแปล จากกันมาตั่งนานจากบ้านที่เคยนอนจากญาติพี่น้องจากพ่อแม่ ห่างเพื่อน
ที่คุ้นเคย ไม่เคยคิดจะลืมกัน คิดและนึกถึงวันเรานั้น ได้คนกลับมา ถึงจะเป็นชนบท
เป็นท้องไร่ ท้องนาฉินยังคิดอยากมา มาที่บ้านเรา ไม่มีที่ไหนซึ่งใจเหมือนบ้าน
เมืองเหนือ

(จากเพลงสู่เหย้าชาวเหนือ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุติยาคีตตันฮับ)

ค่านิยมเรื่องความเอื้อเฟื้อเพื่อน เช่น ความมีน้ำใจให้แก่คนที่ไม่รู้จักกัน
มาก่อน หรือคนแปลกหน้าก็จะต้อนรับเป็นอันดี (ตารางที่ 4) ดังตัวอย่าง

เพลงหนุ่มเจียงฮาย

ตัวอ้ายเป็นบ่าวเจียงฮาย บ่เกยใจฮ้ายกับไฟชกเตื่อ ตัวอ้ายเป็นบ่าวเหนือ
เหนือสุดของประเทศไทย บ่าเดียวเจียงฮายมีลันจ่มล้าโย ถ้าหากพี่น้องไป อ้าย
จะเลี้ยงล้าโยสีชมพู

คำแปล ตัวพี่เป็นหนุ่มเจียงราย ไม่เคยใจร้ายกับใครสักที พี่เป็นหนุ่มชาวเหนือ
เหนือสุดของประเทศไทย เดียวนี้เจียงรายมีลันจ่มล้าโย ถ้าหากพี่น้องไปเจียงราย
พี่จะเลี้ยงล้าโยสีชมพู

(จากเพลง หนุ่มเจียงฮาย ของแก่ง วิชระ ชุต ฮับขวัญกลับบ้าน)

ค่านิยมเรื่องความสนุกสนาน กิจกรรมต่าง ๆ จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสนุกสนาน ตลอดถึงการทำงานจะมีความสนุกสนานสอดแทรกอยู่เสมอ ดังบทเพลงปรากฏ (ตามตารางที่ 4) ดังตัวอย่าง

เพลงปีใหม่บ้านเฮา

ปีใหม่บ้านเฮาปีนี้ ม่วนเหลือกู้ปีที่ผ่านมา ๆ มา คนเมืองเฮาม่วนเต็ม่วนว่า ตักน้ำตัก
ท่าเอามาหัดกัน ยิ้มแย้มเบิกบานแจ่มใส เดียวไปต่างไหนก็ม่วนถึงกัน รำวงครั้นแครง
เฮาฮ้องเพลงด้วยกัน

คำแปล สงกรานต์บ้านเราปีนี้ สนุกกว่าทุกปีที่ผ่านมา คนเมืองเราสนุกจริง ๆ
ตักน้ำตักท่าเอามาหัดกัน ยิ้มแย้มเบิกบานแจ่มใส เดินไปต่างไหนก็สนุกสนาน รำวง
ครั้นแครง เราช้องเพลงด้วยกัน (คนเมือง = คนภาคเหนือที่ใช้ภาษาถิ่นล้านนาที่
เรียกว่าคำเมือง)

(จากเพลง ปีใหม่บ้านเฮา ของนิทัศน์ ละอองศรี ชูดี จุฬาน้อยชื่นคอย)

ค่านิยมเรื่องรักญาติพี่น้อง มีอะไรต้องเกื้อกูลกันระหว่างญาติหรือแม้แต่คนในหมู่บ้าน
เดียวกันก็อาจนับเป็นญาติด้วยเช่นกัน ดังบทเพลงที่ปรากฏ (ตามตารางที่ 4) ดังตัวอย่าง

เพลงหมู่เฮา

หมู่เฮา ๆ จาวเหนือ เฮาต่างฮักเครือเจือจ่าติหมู่เฮา ถึงจะอยู่ถิ่นแดนแคว้นใด
เฮาฮักกัน เฮาทันใจ เฮาฮู้ใจในหมู่เฮา

คำแปล พวกเราชาวเหนือ เราต่างรักญาติเชื้อชาติพวกเรา ถึงจะอยู่ถิ่น
แดนแคว้นใด เราชักกัน เราเห็นใจ เราฮู้ใจของพวกเรา

(จากเพลง หมู่เฮา ของหยาด นภลัย ชูดี แอ้วเมืองเหนือ)

ค่านิยมเรื่องยอมรับบุญกรรมโดยไม่โต้แย้ง โดยมีความเชื่อว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าประสบโชคร้ายก็เชื่อว่าเป็นเรื่องกรรมเก่าที่ต้องยอมรับในชาตินี้ ถ้าประสบโชคดีก็เชื่อว่าเพราะกรรมดีที่เคยทำไว้ ดังบทเพลงปรากฏ (ตามตารางที่ 4) ดังตัวอย่าง

เพลงแม่หญิง-บ้อจาย

จะสวยจะทราวม สุดแล้วแต่กำ ไผสร้างไผทำจาดไผอย่างอื่น บาบบุญกะบัน
ตามควรวาจาดนี้

คำแปล จะสวยหรือไม่สวยก็แล้วแต่กรรม ใครสร้างใครทำอย่างไรก็ได้ อย่างนั้น
บาบบุญก็แบ่งบันตามควรวาในชาตินี้

(จากเพลง แม่หญิง-บ้อจาย ของย่าบุญ วีรพล ชูค ระเบิดเวลา)

ค่านิยมเรื่องความมั่นคงทางฐานะ คนที่มีฐานะดีจะได้รับเกียรติและยกย่องจากผู้อื่น
ดังตัวอย่าง

เพลงอ้ายบันเสี้ยสละ

เหล้าบุหรืออ้ายก็บักัน อ้ายเตียวดินไปตั้งตั้งวัน นื่องยังว่าอ้ายคนบ่ดี บ่มีเหมือนเป็น
คนนั้น แม่เืองจ้งว่าอ้ายบ่รวย บ่มีเงินหมื่นเงินพัน

คำแปล เหล้าพอกไม่ดื่ม บุหรี่พอกไม่สูบ พี่เดินดินไปทำงานทุกวัน นื่องยังว่าพี่
เป็นคนไม่ดี ไม่มั่งมีเหมือนเขาคนนั้น แม่ของนื่องเกลียดเพราะพี่ไม่รวย ไม่มี
เงินหมื่นเงินพัน

(จากเพลง อ้ายบันเสี้ยสละ ของนัทศน์ ละอองศรี ชูค จุฬาน้อยขึ้นคอย)

ค่านิยมเรื่องคุณความดี ถ้าผู้ใดทำดีจะเป็นที่รักใคร่และมีชื่อเสียงเลื่องลือ
ชาวบ้านให้ความนับถือ คุณความดี เช่น ความซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อ ไม่คดโกง มีใจกุศลทำบุญทำ
ทานและช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ดังตัวอย่าง

เพลงตายตอนเช็ดบิล

โลกใบนี้คนเห็นแก่ตัว คนดีคนชั่วคู่ที่ตัวบะได้ นั่งแก่งกันใหญ่อาจฆ่าคนตายสั่งด้วย
มือถือ ทำดีเข้าไว้ถึงตายไปคนยังรำลือ

คำแปล โลกใบนี้มีคนเห็นแก่ตัว คนดีคนชั่วคู่ที่ตัวไม่ได้ นั่งรถแก่งคันใหญ่อาจฆ่า
คนตายโดยสั่งด้วยมือถือ ทำดีเข้าไว้ถึงตายไปคนยังรำลือ

(จากเพลง ตายตอนเช็ดบิล ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุดทำพิธี 4)

ค่านิยมเรื่องความชอบเสี่ยงโชค โดยเฉพาะเมื่อว่างจากการทำนา เป็น
ความหวังที่จะรวยทางลัด ประกอบกับเวลาว่างมีมาก มักจะเสี่ยงโชคทางการพนันมากกว่า
เสี่ยงลงทุนในการประกอบอาชีพ ดังตัวอย่าง

เพลงแต่งงานกันน้อ

นาอ้ายก็มีบ่กัไฮ่ จัวยเยี้ยะกันไปหมั้นเซาะหมั้นหา ถูกหวยรางวัลหนึ่งขึ้นมา
จะซื้อตี่นาหื้อเป๋นของขวัญ

คำแปล นาของพี่ก็มีไม่ไ่ไร ให้ช่วยกันทำไปช่วยกันขยันทำขยันหา แต่ถ้าพี่
ถูกหวยรางวัลที่หนึ่งขึ้นมา จะซื้อตี่นาให้เป็นของขวัญ

(จากเพลง แต่งงานกันน้อ ของนิตศัน ละอองศรี ชุด จู๋หมาน้อยขึ้นคอย)

ค่านิยมเรื่องการศึกษา ชาวบ้านนิยมส่งบุตรหลานของตนให้เรียนหนังสือสูง ๆ
เพราะคิดว่าอาชีพการทำนาล้าบาก เมื่อบุตรหลานได้เรียนหนังสือก็จะได้งานที่ไม่ต้องล้า
บากและสะดวกสบายกว่าอาชีพทำนา บางครั้งหากไม่มีทุนทรัพย์พอก็จะให้บุตรหลานได้บวช
เรียนเพื่อจะได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น ดังตัวอย่าง

เพลงอ.ผ.ป.ร.

ลูกบ่อจ่ายส่งหื้อเฮียนเต็มตี ถ้าเฮียนดีบ่ต้องกังวล ส่งลูกเข้าไปเฮียนในเมือง
อนาคตจะรุ่งเรื่องเป็นเจ้าใหญ่นายคน

คำแปล ลูกผู้ชายจะส่งให้เรียนเต็มที่ ถ้าลูกเรียนดีไม่ต้องกังวล จะส่งลูกเข้าไป
เรียนในเมือง อนาคตจะรุ่งเรื่องเป็นเจ้าใหญ่นายคน

(จากเพลง อ.ผ.ป.ร. ของวิทยุย์ ใจพรหม ชุดทำพิธีสงฆ์ 5)

ค่านิยมเรื่องการทำบุญ โดยเชื่อว่าการทำบุญกุศลเป็นกรรมดีที่ควรสะสมสร้าง
ไว้จะส่งผลถึงอนาคตทั้งชาตินี้และชาติหน้า ดังนั้นจึงทุ่มเทเงินทำบุญกุศลโดยไม่กลัวความ
ยากจน ดังตัวอย่าง

เพลงบอยหลวง

บ้านเขาเป็นมีบอยหลวง สาวบ่าวดวงกันมาเป็นกู่แ่่งงาน ศรัทธาแต่งคาคั่ว
ตานเปิดเครื่องเปิดเพลงแข่งกัน เรื่องกินเรื่องตานบ้านเฮาส่วมใจ สาว ๆ
หนุ่ม ๆ เปื้อนปองถือชองมาฮ้ายฮอมบอย พ่องหนักพ่องน้อย กำนบอยต้องฮอมกันไป
ถ้าบอยเป็นมีวันใด เขาต้องไปแล้วฮอมตอบฮ้าย

คำแปล บ้านเรามีกานบอยหลวง หนุ่มสาวดวงกันมาเที่ยวงาน ผู้มีจิตศรัทธา
เตรียมของถวายทานเปิดเครื่องเสี้ยเปิดเพลงแข่งกัน เรื่องทำบุญทำทานบ้านเรา
ร่วมใจ สาวหนุ่มและเพื่อนพ้องถือชองมาร่วมทำบุญ บางคนทำมากบางคนทำน้อย
ในงานบอยได้ร่วมทำบุญกันไป ถ้างานบอยบ้านเขามีวันใด เราต้องไปทำบุญตอบแทน

(จากเพลง บอยหลวง ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุดยีนคิต้อฮับ)

ค่านิยมเรื่องการค้าพนัน ถือว่าผู้เอาสุไ่เป็นผู้มีประสบการณ์มากกว่า
จึงให้ความเคารพนับถือ การแสดงความนับถืออาจแสดงในเทศกาลสงกรานต์ การขอขมาผู้
ใหญ่เมื่อมีการบวชหรือการแต่งงาน ดังตัวอย่าง

เพลงคำหัวปีใหม่

คำหัวปีแม่บ้อบ้ำลุงอ้อยเฮาคีกว่า.....กำสะหลุงใส่ข้าวตอกดอกไม้ หื้อเป็น
ได้จันใจ ต้มหมู่เฮาฮู้คุณ

คำแปล คำหัวแม่บ้อบ้ำลุงปู้ยาตายายของเราคีกว่า.....ถือขันเงินใส่ข้าว
ตอกดอกไม้ให้ท่านได้จันใจที่พวกเราฮู้คุณ

คำนิยมเรื่องความกตัญญู เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าลูก ๆ จะให้การอุปการะเลี้ยงดู
จนสิ้นบุญหรือมักจะทำในสิ่งที่คิดว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณ ดังตัวอย่าง

เพลงคำหล้า

คิ่นรนชมชาน ตางบ้านนั้นแสนยากจน กระเสือกกระสนลำบากเหลือเกินคำหล้า
ถ้ำบ่ห้วงบ้อ ห่วงแม่ อักน้องศึกษา คำหล้าก็คงบ่ป๊ะ มายะกำรกับคนใจมาร

คำแปล คำหล้าลำบากกระเสือกกระสน คิ่นรนหางานทำเพราะทางบ้านยากจน
มาก เพราะห้วงพ่อแม่และน้องที่กำลังศึกษาทำให้คำหล้าต้องมาเจอและทำงาน
กับคนใจมาร

(จากเพลง คำหล้า ของแก่ง วัชระ ชูดยับขวัญวันกลับบ้าน)

คำนิยมเรื่องการหวังความสุขชั่วหน้า ส่วนใหญ่จะสนใจสิ่งที่เป็นอยู่ในขณะนั้น
มักไม่ค่อยหวังอะไรเกินเลยกว่าที่เป็นอยู่ ดังตัวอย่าง

1 คำหัว คือการนำเอาสิ่งของเครื่องสักการะเพื่อไปแสดงกตเวทิตอบแทนบุญคุณ
หรือไปขอโชสิกรรมจากบุคคลที่มีพระคุณแก่เราหรือผู้ที่เราเคารพนับถือ เช่น บิดา มารดา
ครูบาอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น

เพลงมอเตอร์ไซค์รับจ้าง

จับใส่บางวันขึ้นจองล่องบ้าน จับใส่บางวันถ้าน้ำมันพอจะมี บางวันวิ่งเหนือวิ่งใต้
ก็มอกบอได้เหลือกำเหล้าปูลี เหลือชาว¹บาทก็ยังดีถ้าเมียบะค่า
คำแปล เจอบางวันซื้รถขึ้นล่องไปไกล บางวันเกือบไม่มีค่าน้ำมัน บางวัน
วิ่งไปมาก็แค่พอค่าเหล้าและบุหรี เหลือยี่สิบบาทก็ยังดีถ้าเมียไม่ค่า

(จากเพลง มอเตอร์ไซค์รับจ้าง ของ บุญศรี รัตน์ ชูค งามผู้แทน)

ค่านิยมเรื่องเครื่องประดับ เครื่องประดับเป็นเครื่องแสดงถึงความมีหน้ามีตาหรือ
ฐานะของบุคคลโดยเฉพาะทอง และในปัจจุบันมีแนวโน้มจะนิยมเพชรมากขึ้นกว่าแต่เดิม ดัง
ตัวอย่าง

เพลงสาวเหนือ

ถ้าอายฮักอยากได้เป็นแม่ละอ่อน² ชื่อสร้อยเพชรเทวดงามมัดจำไว้ก่อน
พอตะวันรอนฮับน้องไปคูสินกา
คำแปล ถ้าพี่รักและอยากได้มาเป็นภรรยา ชื่อสร้อยข้อมือเพชรเม็ดงามมัดจำไว้ก่อน
พอตะวันรอนมารับน้องไปคูของ

(จากเพลง สาวเหนือ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชูค ยินดีต้อนรับ)

ค่านิยมเรื่องเชื่อผู้มีอำนาจ ชาวล้านนาจะเชื่อผู้ใหญ่ ผู้ปกครองมีความ
เกรงกลัวมากกว่าการแสดงความกล้า ยอมรับยอมแก่อำนาจราชศักดิ์ นอกจากนี้ยังมีการ
เห็นเรื่องกลุ่มมากกว่าเป็นตัวบุคคล เช่นการเชื่อเพื่อนฝูง พวกพ้อง ดังตัวอย่าง

¹ชาว = ยี่สิบ

²ละอ่อน หมายถึงเด็ก แม่ละอ่อนคือแม่ของเด็ก ซึ่งหมายถึง ภรรยาตนเอง

เพลงเหล้าพาไป

เสียเพราะเมา เหล้าพาไป กินเหล้าเข้าหม่ำเข้าผุงจึกจุงไปไหนก็ไป
 เหล้าลงท้องให้ซ้องสนุกสุขใจ เป็นจวนไปไหนก็ไป สะลัดอย่างใดก็มี
คำแปล เสียเพราะเมา เหล้าพาไป กินเหล้าเข้าพวกถูกพวกซึกจุงไปไหนก็ไป
 เหล้าลงถึงท้องให้ร้องสนุกสุขใจ เขาชวนไปไหนก็ไป คัดจริตยังงี้ก็มี

(จากเพลง เหล้าพาไป ของบุญศรี รัตน์ง ชุด งามผู้แทน)

ค่านิยมเรื่องความเชื่อถือโชคลาง เชื่อว่าโชคลางเป็นเรื่องของธรรมชาติ
 เรื่องดวงอาจมีการเช่นสรวงบูชาสิ่งที่คิดว่ามีอำนาจบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้ตนดีหรือเลวได้
 ดังบทเพลงตัวอย่าง

เพลงมอเตอร์ไซด์รับจ้าง

มอเตอร์ไซด์ติดพ่วง จอดรอควงอยู่ที่ปากซอย หากวันไหนดวงดีก็พอมีผู้โดยสารขึ้นบ่อย
คำแปล มอเตอร์ไซด์ติดพ่วง จอดรอควงอยู่ที่ปากซอย หากวันไหนดวงดีก็พอจะมีผู้
 โดยสารขึ้นบ่อย

(จากเพลง มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ของบุญศรี รัตน์ง ชุด งามผู้แทน)

ค่านิยมเรื่องการพึ่งพาอาศัยกัน จะอยู่กันแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัย ช่วยเหลือซึ่งกัน
 และกัน ใครขาดแคลนอะไรก็สามารถจะพึ่งพากันได้ เช่น เงินไม่มีก็อาจไปเชื่อของมากิน
 หรือใช้ก่อนก็ได้ ดังบทเพลงตัวอย่าง

เพลงสองจิต สองใจ

(พูด) ช. โหะ ก็แล้วขวดเหล้าตะวะมีไหนเหยียล่ะ
 ญ. กะตะวะแปะเป็นมา อ้ายบ่กินน้องก็เลยเอาไปคืนหื้อเป็นละ
คำแปล ช. เอ๊ะ แล้วเหล้าขวดเมื่อวานไปไหนแล้ว

ญ ก็เมื่อวานไปซื้อเขามา พี่ไมกินน้องก็เลยเอาไปคืนเขาแล้วละ
(จากเพลง สองจิตสองใจ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 4)

ค่านิยมเรื่องความสันโดษ คือมีความพอใจในสิ่งที่ เป็นอยู่ในขณะนั้น ไม่ยุ่งกับ
เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับตน ดังตัวอย่างบทเพลง

เพลงสาวก่อสร้าง

พักก็พักห้องเพิงหมาแหงน¹ ไมไม่กัแผ่นสังกะสีเก่า ๆ คับแคบที่อยู่ตั้งรกรากสุข
ใจเรา ดีกว่าคับใจหลายเท่า เข้าเย็นเห็นเธอทุกวัน
คำแปล ถึงแม้จะอาศัยอยู่ในเพิงแคบ ๆ เหมือนรกรากสุขใจก็ยังดีกว่าคับใจหลายเท่า
เพราะเข้าเย็นได้เห็นเธอทุกวัน (เพียงแค่วันให้ได้เห็นเธอ อยู่อย่างไรรก็อยู่ได้)
(จากเพลง สาวก่อสร้าง ของเดือนเด่น เพ็ญภา ชุด ทำพิสูจน์ 4)

4. สาระเพลงคำเมืองที่มีการถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ

การถ่ายทอดความรู้ในเพลงคำเมืองนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงการสอดแทรกเข้าไป
ไปเพียงเล็กน้อย จากการวิเคราะห์พบว่า เนื้อหาของเพลงคำเมือง ได้มีการถ่ายทอดความ
รู้ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ด้าน
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและด้านการพัฒนาสังคม ดังปรากฏตามตารางที่ 5 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เพิงหมาแหงน เป็นสิ่งก่อสร้างแบบง่าย ๆ ปูพื้นด้วยไม้และมุงหลังคาด้วยสังกะสี
โดยหลังคาหน้าเพิงจะแหงนขึ้นเล็กน้อยและลาดต่ำลงไปทางข้างหลัง

ตารางที่ 5

เพลงคำเมืองที่มีการถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ

การถ่ายทอดความรู้	จำนวนความถี่ (ประเด็น)	ร้อยละ
1. ด้านการพัฒนาสังคม	30	42.86
2. ด้านเศรษฐกิจ	19	27.14
3. ด้านการสาธารณสุข	11	15.71
4. ด้านการเมืองและการปกครอง	7	10
5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3	4.29
รวม	70	100

จากตารางที่ 5 ปรากฏเนื้อหาของเพลงที่มีการถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ คือ ด้านการพัฒนาสังคมมากที่สุดคือร้อยละ 42.86 รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจร้อยละ 27.14 ด้านการสาธารณสุขร้อยละ 15.71 ด้านการเมืองการปกครองร้อยละ 10 และค่าน้อยที่สุดคือร้อยละ 4.29 ได้แก่ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1. การถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาสังคม มีทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคน พัฒนาระบบและการพัฒนาทั่วไป ดังบทเพลงที่ปรากฏ (ตามตารางที่ 5) ดังตัวอย่าง

เพลงที่มีเนื้อหาการพัฒนาสังคมเกี่ยวกับการพัฒนาคนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

เพลงวันของเรา

ก็จากดงจากดอย อย่ามัวแต่น้อยใจในผิวพรรณ มีมือมีเท้าเท่า ๆ กัน ต้องมีวัน
เป็นของเรา เก็บเกี่ยวกำลังใจ ก้าวยังจุดหมายเราเพื่อเส้นชัย วันใดอาจล้มตั้งต้นใหม่
ก้าวต่อไปต้องมั่นคง

อย่ามัวท้อแท้อย่างเลื่อนลอย มัวนั่งคอยวันไม่ลอยมา อย่างมัวรอช้าคว้าสิ่งหวัง
มาด้วยแรงสักครา ทำให้เป็นจริง ยังไม่ทำแล้วจะเมื่อไหร่ ด้วยมือคว้าหาสิ่งหวังมาด้วย
แรงสักครา ทำให้เป็นจริง

(จากเพลง วันของเรา ของ เก่ง วัชระ ชุตม์ ชัยขวัญกลับบ้าน)

เพลงที่มีเนื้อหาการพัฒนาสังคม เกี่ยวกับการพัฒนาระบบ เช่น เรื่องการเข้าคิว
ดังบทเพลงตัวอย่าง

เพลงบ้านแก้วป่วย

พอถึงคิวของบ้านแก้ว พยาบาลรู้แล้วนำบ้านแก้วเข้าห้อง นอนลงอย่าบ่นเสียงดัง
รอแหม่ซึกกำหม่อมจะมาตรวจดู

คำแปล พอถึงคิวของบ้านแก้ว พยาบาลก็นำเข้าห้องตรวจ บอกให้นอนลงอย่า
บ่นเสียงดัง รออีกสักครู่หม่อมจะมาตรวจ

(จากเพลง บ้านแก้วป่วย ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุตม์ ทำพิสูจน์ 5)

ตัวอย่างเพลงที่มีเนื้อหาการพัฒนาทั่วไป เช่น การให้ข้อมูลเตือนใจ เพื่อพัฒนา
ส่วนรวม

เพลงหัวอกผู้นำ

ชีวิตก้านไม้ใหญ่บ้านไร่รวานเกะกะ เปรียบเทียบไปคล้ายถึงชยะที่คนเขาผละ

จากสิ่งเจือปน หมูบ้านจะดีเขาว่าอยู่ที่ผู้นำทุกคน หากลูกบ้านไม่ตามตน ผู้นำทุกคน
ก็บ่นบรลลย

(จากเพลง หัวอกผู้นำ ของ วิฑูรย์ ใจพรหม ชุตม์ ทำพิสูจน์ 5)

2. การถ่ายทอดความรู้ด้านเศรษฐกิจ ก็จะมีทั้งด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการลงทุน การเล่นหุ้น ค่าจ้างแรงงาน การค้าขาย ความยากจน การเกษตรกรรม ภาษีสังคม ข้าวของแพง และเกี่ยวกับไฟแนนซ์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับการลงทุนและการเล่นหุ้น

เพลงยอดนักประทุ้ง

เมืองไทยกำลังพัฒนา ต่างชาติบะกล้ำมาลงทุนใหญ่หลวง โครงการหมื่นล้านพัน ล้านก้อันตรธาน หุ้นก็พลอยร่วง

คำแปล เมืองไทยกำลังพัฒนา ต่างชาติไม่กล้ำมาลงทุนใหญ่หลวง โครงการหมื่นล้านพันล้าน ก้อันตรธาน หุ้นก็พลอยร่วง

(จากเพลง ยอดนักประทุ้ง ของ วิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5)

เพลงหนุ่มแพคลิ่งค์

บ้างฟ้องเล่นหุ้นบะขาดทุนกับเป็น โพนลิ่งค์มันเ็นว่าจะขายบะขาย ไบรด์เก้อร์ คอยบอกว่าจะเอาังใด จะขายมีกำไรหรือว่าขายบู้ดตี้น

คำแปล บางคนเล่นหุ้นไม่ขาดทุนกับเขา โพนลิ่งค์มาบอกว่าจะขายหรือไม่ขาย ไบรด์เก้อร์คอยบอกว่าจะเอาังไร จะขายมีกำไรหรือว่าขายขาดทุน

(จากเพลง หนุ่มแพคลิ่งค์ ของ วิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 4)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับค่าจ้างแรงงาน เช่น

เพลงละไม

หวังเริ่มชีวิตใหม่ อาทิตย์อยู่ต้งทอแสง เหนื่อยและล้ายังบ่เจอ ผันที่เลิศเลอ
แต่ยังอยู่ไกล เงินทองที่ทำแทบตาย ถูกหักไป ได้ฝั้นแค่กึ่งเดียว

คำแปล วาดหวังที่จะเริ่มชีวิตใหม่ ดวงอาทิตย์ยังคงทอแสงยามรุ่งเช้า ทั้ง
เหนื่อยและล้าก็ยังไม่สมหวัง ผันที่เสศเลออย่างห่างไกลจากความจริง เงินทอง
ที่ทำแทบตายถูกหักไป ผันเหลือแค่ครึ่งเดียว

(จากเพลง ละไม ของ เก่ง วัชระ ชุต ฮับชวีณวันกลับบ้าน)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับการค้าขาย เช่น

เพลงนักวิ่งซีเกมส์

กีฬาสร้างสามัคคี ซีเกมส์ครั้งนี้เจียงใหม่ต้องตั้ง เศรษฐกิจจะไม่ล้มหลัง
จาวบ้านมีตั้งค์เพราะอะหยังกะชายดี

คำแปล กีฬาสร้างสามัคคี ซีเกมส์ครั้งนี้เจียงใหม่ต้องตั้ง เศรษฐกิจจะไม่ล้มหลัง
ชาวบ้านมีเงินเพราะอะไร ๆ ก็ชายดี

(จากเพลง นักวิ่งซีเกมส์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสุจน์ 4)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับความยากจน เช่น

เพลงเสียดายของดี

สาวบ้านเขาเจ้าจ้างงามแต่ เป็นมาแลคอยจ้องตั้งสินค้า อยู่ป่าเขายังเข้ามาคว่า
เจ้าไป.....เงินมันลงตรงที่แห้งแล้ง ม่วงแดงอี่แม่สั้นไหว จ่ายเงินซื้อ
หื้อกันจ้างฮ้ายสินดี

คำแปล ผู้หญิงบ้านเราสวย เขามาจ้องเหมือนสินค้า แม้อยู่ในป่าเขายังเข้า
มาคว่าไป.....เพราะความยากจนพอเห็นเงินสีม่วงแดงก็ห้วนไหว
แม็กี่เลยขายลูกสาว

(จากเพลง เสียดายของดี ของเก่ง วัชระ ชุต ฮับชวีณวันกลับบ้าน)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม เช่น

เพลงเวียงพิงค์

เวียงพิงค์ คำต๋ย้งเจริณบ้านรวง ผลพิชวงนาไร่รวงข้าวพราวพริ้ง ชาว
เมืองรักศักดิ์ศรีคนเมือง เลื่องลือระมิงค์ มุ่งสร้างสรรค์เวียงพิงค์พึ่งพิงสำราญ
(จากเพลง เวียงพิงค์ ของหยาด นภลัย ชุต แอ้วเมืองเหนือ)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับภาษีสังคม เช่น

เพลงภาษีสังคม

สังคมเมืองไทย มันเป็นไปอย่างอื้อ บ้านเมืองเดี๋ยวนี้เป็นสมัยนิยม ภาษีสังคม
นักเหลือนขาด ใจดีอีกขาด เรื่องกำรเงินกำรทอง
คำแปล สังคมเมืองไทยเป็นเช่นนี้ บ้านเมืองปัจจุบันนี้เป็นสมัยนิยม ภาษีสังคม
มากเกินไปขนาดทำให้หมดอาลัยตายอยากเรื่องเงินทอง
(จากเพลง ภาษีสังคม ของ บุญศรี รัตนัง ชุต งามผู้แทน)

ตัวอย่างเพลงเรื่องข้าวของเพลง เช่น

เพลงถามผู้แทน

หน่วยราชการได้เลื่อนขึ้นเงินเดือน วาสนามาเยือนทุกระดับทุกชี ราษฎรอย่าง
เฮาคงนั่งเศร้าส่ำกั เงินเดือนก็บ่มีคองหนี่ปะป็นของแพง

คำแปล หน่วยราชการได้เลื่อนชั้นเงินเดือน วาสนามาเยือนข้าราชการทุก
ระดับทุกที่ ราษฎรอย่างเราคงนั่งเสรำไสก็ เงินเดือนก็ไม่มีแต่คงหนีไม่พ้นของแพง
(จากเพลง ถามผู้แทน ของบุญศรี รัตน์ ชุต ถามผู้แทน)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับเรื่องของไฟแนนซ์ (เพลงนี้จะเกี่ยวข้องกับการนำ
คนชราไปเป็นสมาชิกฌาปนกิจของหมู่บ้าน ถ้าเป็นสมาชิกครบกำหนดแล้วตอนตายจะได้เงินค่า
สมาชิก)

เพลงยุบแล้ว ไฟแนนซ์

(พูด) แม่ขอถามหน่อย บะเตี้ยวเอาแม่ไปเข้าไฟแนนซ์ที่กั๊กเนอ อีแม่ขอเบิก
เงินคาวนีสักน้อย เจ็ดข้อเจ็ดพันได้ก่อ

คำแปล แม่ขอถามว่าตอนนี้เอาแม่ไปเข้าไฟแนนซ์ที่กั๊กเนอ แม่จะเบิกเงินคาวนีสัก
นิดหน่อยเจ็ดข้อเจ็ดพันได้ไหม

(จากเพลง ยุบแล้วไฟแนนซ์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 5)

3. การถ่ายทอดความรู้ด้านการสาธารณสุข เช่น โทษของยาม้า โทษของ
การดื่มสุรา โรคเอดส์ การไปรักษาที่สถานพยาบาลเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วย การรักษาสุข
ภาพ เรื่องบัตรสุขภาพและอาการของโรค (ตามตารางที่ 5)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับเรื่องโทษของยาม้า เช่น

เพลงข่าวสดฮอตไลน์

(พูด) ปัญหาเรื่องกฏจราจร หนักอกทั้งคนใช้รถ หนักใจทั้งรัฐบาล โดยเฉพาะ
เรื่องยาม้า ชัยนกินกันมากเหลือเกิน อุบัติเหตุเกิดขึ้นทุกวัน บางคนกินยาม้า
เข้าไปแล้วแข่งข้าย แข่งขวา ปาดหน้า ผ่าไฟแดง แข่งทางโค้ง

ความหมาย กินยาม้าเข้าไปแล้วทำให้ผู้กินควบคุมสติไม่ได้ เกิดความคึกคะนอง
(จากเพลง ข้าวสาคอตไลน์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4)

ตัวอย่างเพลงเกี่ยวกับโทษของการดื่มสุรา เช่น

เพลงซีเหล้าสงกรานต์

เหล้ามีหลายเหล้า กินแล้วก็ตั้งเมา น้ำบาดายทำไมบ่เมา กินพอดีเชื่อว่ามันย่อย
อาหาร กินจนกานก็จะพาลเป็นโรคตับแข็ง ชดน้อย ๆ มอกมัน ชดนัก ๆ จ้างต่าย
คำแปล เหล้ามีมากมายดื่มแล้วก็เมา น้ำเปล่าทำไมไม่เมา ดื่มพอดีเชื่อว่ามันย่อย
อาหาร ดื่มจนกลานก็จะพาลเป็นโรคตับแข็ง ดื่มนิดหน่อยแค่สนุก ดื่มมาก ๆ จะตายเอา
(จากเพลง ซีเหล้าสงกรานต์ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุด ยินดีต้อนรับ)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ เช่น

เพลงยบแล้วไฟแนนซ์

โรคร้ายรุนแรงนั้นคือโรคเอดส์ เขามีสังเคราะห์พิเศษเพราะเอดส์เป็นแล้วหายยาก
คำแปล โรคร้ายรุนแรงนั้นคือโรคเอดส์ เรามีสังเคราะห์พิเศษเพราะเอดส์เป็นแล้ว
หายยาก
(จากเพลง ยบแล้วไฟแนนซ์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 5)

นอกจากนี้ยังมีเพลง ครั้งหนึ่งในชีวิต ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4 ที่
ให้ความรู้ในเนื้อเพลงทั้งเพลงว่า โรคเอดส์ติดได้โดยการร่วมเพศกับผู้ที่มีเชื้อเอดส์

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับการไปรักษาที่สถานพยาบาลเมื่อเกิดอาการเจ็บป่วย เช่น

เพลงตายตอนเช็ดบิล

เกิดมามันช่างวุ่นวาย อุปสรรคมากมายตึงจายและหญิง บ้างพองก็ตาย บ่สบาย
โรคร้ายมาสิง ต้เป็งต้องก็คือโรงพยาบาล

คำแปล เกิดมาแล้วมันช่างวุ่นวาย มีอุปสรรคมากมายทั้งชายและหญิง บางคนก็ตาย
ไม่สบาย มีโรคร้ายมาสิง ที่พึ่งพิงก็คือโรงพยาบาล

(จากเพลง ตายตอนเช็ดบิล ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธีจัน 5)

เพลงบ้าแก้วป่วย

บ้าแก้วเป็นเฒ่าสบาย กินข้าวฉายว่าจะไปคลีนิด

คำแปล บ้าแก้วไม่สบาย กินข้าวเสร็จแล้วจะไปคลีนิด

(จากเพลง บ้าแก้วป่วย ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธีจัน 5)

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับการรักษาสภาพ เช่น

เพลงวันงานบอย (จ้วนม)

วันนี้ไผ่ต้มนมละยั้งครับ จะเป็นยู เอช ที กะได้นะครับ เพื่อสุขภาพ

คำแปล วันนี้ใครได้ต้มนมหรือยั้งครับ จะเป็นนมยู เอช ที ก็ได้้นะครับเพื่อสุขภาพ

(เชิญชวนต้มนมเพื่อสุขภาพ)

(จากเพลง วันงานบอย (จ้วนม) ของย่าบญู วีรพล ชุดระเบิดเวลา)

เพลงนักวิ่งขี่เกมส์

หมู่เฮาต้องส่งเสริมกีฬา หมั่นออกกำลังกายให้มันแข็งแรงดี ดูตัวอย่างเหมือน
คุณสุวรรณ วิ่งเมื่อเจ้าถึงวัน ไผ่หนักกว่าดี

คำแปล พวกเราต้องส่งเสริมกีฬา หมั่นออกกำลังกายให้แข็งแรงดี ตัวอย่าง
เช่นคุณสุวรรณ วิ่งตอนเช้าทุกวัน ใครเห็นก็ว่าดี (การออกกำลังกายทำให้ร่างกายแข็งแรง)
(จากเพลง นักวิ่งซีเกมส์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4)

ตัวอย่างเพลงที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องบัตรสุขภาพ เช่น

เพลงยุบแล้วไฟแนนซ์

สมัยนั้นเขาเจ็บไข้ได้ป่วย โสงยาเป็นก็ตั้งจ่ายว่าคนรวยคนจน บัตรสุขภาพก็
ทราบเหมือนกันทุกคน จ่ายเหลือประชาชนทุกคนอย่างเสรีภาพ
คำแปล สมัยนั้นเราเจ็บป่วย โรงพยาบาลก็ช่วยไม่ว่าคนรวยคนจน บัตรสุขภาพ
ก็ทราบเหมือนกันทุกคน ช่วยเหลือประชาชนทุกคนอย่างเสรีภาพ
(จากเพลง ยุบแล้วไฟแนนซ์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 5)

ตัวอย่างเพลงที่ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องอาการของโรค (เพื่อให้รีบไป
พบแพทย์ตรวจรักษา) เช่น

เพลงสองจิต สองใจ

บ้ออ้ายคำเจ็บต้องถ้าจะเป็นไส้ติ่งนา ท้ออ้ายคำไปหาไวย ๆ เนื้อ เขา
เหมารถไปโงงยาปุ้นละ
คำแปล พ่อพี่คำปวดท้องสงสัยจะเป็นไส้ติ่ง ให้พี่คำรีบไปหาเร็ว ๆ เขาเหมารถไป
โรงพยาบาลโน่นแล้ว
(จากเพลง สองจิต สองใจ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4)

4. การถ่ายทอดความรู้ด้านการเมืองและการปกครอง จะมีทั้งเรื่องเกี่ยวกับการปกครองในส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับเรื่องผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับกฎหมาย เกี่ยวกับประชาธิปไตย

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับการปกครองในส่วนท้องถิ่น เช่น

เพลง เนินหมาค้อ

หมู่เฮาเลือกผู้ใหญ่บ้านเอาไว้เป็นผู้นำเป็นปากเป็นจำ   คนตั้งใจทำความดีมี
ความสามัคคี จัวยกันพัฒนา
คำแปล พวกเราเลือกผู้ใหญ่บ้านเอาไว้เป็นผู้นำเป็นปากเสียง เป็นคนตั้งใจทำ
ความดีมีความสามัคคีช่วยกันพัฒนา

(จากเพลง เนินหมาค้อ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 5)

ตัวอย่างเพลงเกี่ยวกับผู้แทนราษฎรและประชาธิปไตย เช่น

เพลงถามผู้แทน

บ้านเฮาเป็นประชาธิปไตย เมืองไทยมีผู้แทนราษฎร ประชาชนมีเรื่องตักฮ้อน ผู้
แทนราษฎรนำเข้าสู่สภา ให้ความจัวยเหลือเจือจุนชาวประชา
คำแปล บ้านเราเป็นประชาธิปไตย เมืองไทยมีผู้แทนราษฎร ประชาชนมีเรื่อง
ทุกซัฮ้อน ผู้แทนราษฎรนำเข้าสู่สภา ให้ความช่วยเหลือเจือจุนชาวประชา

(จากเพลง ถามผู้แทน ของบุญศรี รัตน์ง ชุด ถามผู้แทน)

ตัวอย่างเพลงเกี่ยวกับกฎหมาย เช่น

เพลงชื่อนั้นสำคัญไฉน

(พูด) สวัสดิ์ศรีรับท่านนายอำเภอ ผมขอเขียนจ้อให้หลานผมกาเตอะครับ
คำแปล สวัสดิ์ศรีรับท่านนายอำเภอ ผมขอช่วยเขียนชื่อให้หลานผมที่เถอะครับ
 (การแจ้งชื่อของเด็กต้องไปแจ้งที่ว่าการอำเภอซึ่งหมายถึงการแจ้งเกิด)
 (จากเพลง ชื่อนั้นสำคัญไฉน ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธีจัน 5)

5. การถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีเรื่องการรักษาแม่น้ำ
 และป่าไม้ รวมถึงเรื่องเกี่ยวกับมลภาวะ

ตัวอย่างเพลงเกี่ยวกับการรักษาแม่น้ำและป่าไม้ เช่น

เพลงอดีตแม่ปิง

โอ้แม่ปิงประหนึ่งสายโลหิตธาร ป่าและเขาช่วยปกคลุมทิวเขินชั้วกลับ สัตว์ป่า
 ใหญ่น้อย พึ่งดงคอยปกป้องชีวัน สืบทอดมานานเหมือนเรานี้มีบ้านอาศัย
คำแปล แม่น้ำปิงเหมือนสายโลหิต ป่าและเขาช่วยปกคลุมทิวเขินชั้วกลับ สัตว์ป่าใหญ่
 น้อยพึ่งดงคอยปกป้องชีวัน สืบทอดมานานเหมือนเรานี้มีบ้านอาศัย
 (จากเพลง อดีตแม่ปิง ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุด ยินดีต้อนรับ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเพลงที่เกี่ยวกับมลภาวะ เช่น

เพลงเนินหมาค้อง

จ้ายห้ามรดผงชยะ จะไปหื้อเอามาขว้างในแถว ๆ นี้.....ผม
 เป็นคนบ้านนอก มันก็เหม็นอย่างคนในเวียงนั้นล่อ ของเหม็นบ้านตัวแต่ ๆ เอามา
 ขว้างบ้านเป็น

คำแปล ช่วยห้ามรดชยะ อย่าให้เอามาทิ้งแถว ๆ นี้.....ผมเป็นคนบ้านนอก
 ก็รู้จักเหม็นเหมือนคนในเมืองนั้นแหละ ของเหม็นของบ้านตัวเองแท้ ๆ เอามาทิ้ง
 บ้านเขา

(จากเพลง เนินหมาค้อง ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธีจัน 5)

5. สาระเพลงคำเมืองที่สะท้อนเรื่องราวอื่น ๆ อาทิ ตลกขบขัน
 อาชีพ อาหาร การแต่งกาย สุนัข ชาติ ธรรมเนียม ที่อยู่อาศัย ภาษา เชื้อชนท้องถิ่นและ
 การอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมดังปรากฏตามตารางที่ 6 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6

เพลงคำเมืองที่สะท้อนเรื่องราวอื่น ๆ

เนื้อหาด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏ	จำนวนความถี่(ประเด็น)	ร้อยละ
1. ตลกขบขัน	40	36.69
2. อาหาร	16	14.68
3. อาชีพ	13	11.93
4. ธรรมชาติ	13	11.93
5. การแต่งกาย	11	10.09
6. ที่อยู่อาศัย	7	6.42
7. เชื้อชนท้องถิ่น	5	4.59
8. สุภาษิต	2	1.83
9. ภาษา	1	0.92
10. การอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม	1	0.92
รวม	109	100

จากตารางที่ 6 เป็นเนื้อหาสาระเรื่องอื่น ๆ ที่ปรากฏคือ ความตลกขบขันมีค่ามากที่สุดคือร้อยละ 36.69 เรื่องอาหารร้อยละ 14.68 เรื่องอาชีพและธรรมชาติมีค่าเท่ากันคือร้อยละ 11.93 เรื่องการแต่งกายร้อยละ 10.09 เรื่องที่อยู่อาศัยร้อยละ 6.42 เชื้อชนท้องถิ่นร้อยละ 4.59 สุภาษิตร้อยละ 1.83 และค่าน้อยที่สุดคือร้อยละ 0.92 ได้แก่ เรื่องภาษาและการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมซึ่งมีค่าเท่ากัน

เนื้อหาเกี่ยวกับความตลกขบขัน มีบทเพลงที่มีรายชื่อต่อไปนี้

1. เพลงข้าวสาคอตไลน์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4
2. เพลงขี้โว วิโอพี 2 ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4
3. เพลงขี้เหล้าสังกรานต์ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุด ยินดีต้อนรับ
4. เพลงคนลายเซ็นสวย ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 5
5. เพลงคนเล่นไฟแนนซ์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4
6. เพลงคนเร่หนึ่ง ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 5
7. เพลงครึ่งหนึ่งในชีวิต ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4
8. เพลงคำโบราณ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4
9. เพลงจ่อมเบ็ด ของนัทสน์ ละอองศรี ชุด จู๋หมาน้อยขึ้นดอย
10. เพลงแจ๊ะ ๆ แม๊ะ ๆ ของนัทสน์ ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ
11. เพลงซื่อนั้นล้ำคณโจน ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 5
12. เพลงดักไซ ของย่าบุญ วีรพล ชุด ระเบิดเวลา
13. เพลงตายตอนเช็ดบิล ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 5
14. เพลงถามผู้แทน ของบุญศรี รัตนัง ชุด ถามผู้แทน
15. เพลงนักวิ่งขี่เกมส์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 4
16. เพลงน้ำพริกแดง ของนัทสน์ ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ
17. เพลงเนื้หมาต้อง ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิธี 5
18. เพลงบั้งแสง ของย่าบุญ วีรพล ชุด ระเบิดเวลา
19. เพลงบ้าแก้วป่วย ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุดทำพิธี 5
20. เพลงบ้าตีหม ของย่าบุญ วีรพล ชุด ระเบิดเวลา
21. เพลงบ้าอดผอบได้ ของย่าบุญ วีรพล ชุด ระเบิดเวลา
22. เพลงไปไม่ถึงดวงดาว ของบุญศรี รัตนัง ชุด ถามผู้แทน
23. เพลงไปแ้วสาว ของนัทสน์ ละอองศรี ชุดจู๋หมาน้อยขึ้นดอย
24. เพลงพรของอู๊ย ของย่าบุญ วีรพล ชุด ระเบิดเวลา
25. เพลงภาชีสังคม ของบุญศรี รัตนัง ชุด ถามผู้แทน
26. เพลงมาอู้คำเมืองกันเถอะ ของบุญศรี รัตนัง ชุด ถามผู้แทน

27. เพลงเมียสามตามตำรา ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 4
28. เพลงยอดนักประทัวง ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5
29. เพลงยุบแล้วไฟแนนซ์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5
30. เพลงวิวชน ของบุญศรี รัตน์ง ชุด งามผู้แทน
31. เพลงสมมุติบ่ตาย ของย่าบุญ วีระพล ชุด ระเบิดเวลา
32. เพลงสองจิต สองใจ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 4
33. เพลงสามเกลอ ของบุญศรี รัตน์ง ชุด งามผู้แทน
34. เพลงเสียงไซค์ เสียงรัก ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5
35. เพลงหนุ่มแพคสังค์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 4
36. เพลงหนุ่มรถดีมพ์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5
37. เพลงหน้าประณม หุ่นร์ยมฯ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 4
38. เพลงหยอกสาว ของนัทศัน ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ
39. เพลงเหล้าพาไป ของบุญศรี รัตน์ง ชุด งามผู้แทน
40. เพลงอ.ผ.ป.ร ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 4

เนื้อหาที่ปรากฏเกี่ยวกับเรื่องอาหาร (ตารางที่ 6)

อาหารที่ชาวล้านนาบริโภคและมีปรากฏอยู่ในบทเพลงได้แก่ ลาบควาย ก๋วยเตี้ยวแกงเนื้อ น้ำพริกแดงและผักกาดดอง หนังกบอง (ลักษณะคล้ายแคบหมูแต่ไม่มีเนื้อและมัน) ลาบวัว จิ้นส้ม (แหม) ห่อนึ่ง คั่วไก่ แกงหอย ต้มไก่ หลู้ จอ ส้า แกงกระด้าง นอกจากนี้ก็มีเมี่ยงและบุหรีซึ่งนิยมบริโภคหลังอาหาร ดังบทเพลงที่มีรายชื่อต่อไปนี้

1. เพลงขี้เหล้าสงกรานต์ ของกฤษณากร-นิมิตร ชุด ยินดีอันฮับ
2. เพลงครึ่งหนึ่งในชีวิต ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 4
3. เพลงจากกันแหม่ม ของ เก่ง วิชระ ชุด ฮับขวัญวันกลับบ้าน
4. เพลงซื่อนั้นสำคัญไฉน ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5
5. เพลงตายตอนเช็ดบิล ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5
6. เพลงน้ำพริกแดง ของนัทศัน ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ

7. เพลงบั้งแสง ของย่าบุญ วีรพล ชุต ระเบิดเวลา
8. เพลงไปแ้วสาว ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุ้หมาน้อยขึ้นคอย
9. เพลงพรของอ้อย ของย่าบุญ วีรพล ชุต ระเบิดเวลา
10. เพลงเมียสามตามตำรา ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 4
11. เพลงย่าบุญงมหยอย ของย่าบุญ วีรพล ชุต ระเบิดเวลา
12. เพลงสองจิต สองใจ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 4
13. เพลงสู้เหี้ยชาวเหนือ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุต ยินดีต้อนรับ
14. เพลงหนุ่มรถดีมพ์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 5
15. เพลงหนาวหมอกหนาวใจ ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต เจ็ดแ้วเมืองเหนือ
16. เพลงหยอกสาว ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต เจ็ดแ้วเมืองเหนือ

เนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพ (ตารางที่ 6)

สำหรับอาชีพที่มีปรากฏในบทเพลงนั้นก็มียาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพนักข่าว
เกษตรกรรม (ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์และจับสัตว์น้ำ) รับจ้าง ดึงบทเพลงที่มี
รายชื่อต่อไปนี้

1. เพลงข่าวสดฮอตไลน์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 4
2. เพลงคำโบราณ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 4
3. เพลงจ่อมเบ็ด ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุ้หมาน้อยขึ้นคอย
4. เพลงดักไซ ของย่าบุญ วีรพล ชุต ระเบิดเวลา
5. เพลงตายตอนเช็ดบิล ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 4
6. เพลงแต่งงานกันน้อ ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุ้หมาน้อยขึ้นคอย
7. เพลงบ้อแคว้น ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต เจ็ดแ้วเมืองเหนือ
8. เพลงไปแ้วสาว ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุ้หมาน้อยขึ้นคอย
9. เพลงย่าบุญงมหยอย ของย่าบุญ วีรพล ชุต ระเบิดเวลา
10. เพลงสาวก่อสร้าง ของเดือนเด่น เพ็ญภา ชุต ทำพิสูจน์ 4
11. เพลงหน้าประณม หุ่นมัธยมฯ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 4

12. เพลงอ้ายบ้านเสียดสละ ของนัทศน์ ละอองศรี ชุด จุฬามาน้อยชั้นคอย
13. เพลงฮักกันจุกัน ของนัทศน์ ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ

เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติ (ตารางที่ 6)

เป็นธรรมชาติเกี่ยวกับ ไซดเขา เนินป่า น้ำตก ดอกไม้ ถ้ำ สัตว์ต่าง ๆ (นก ผึ้ง) พระจันทร์ และพระอาทิตย์ ดังบทเพลงที่มีรายชื่อต่อไปนี้

1. เพลงคิดถึงเชียงใหม่ ของหยาด นภาลัย ชุด แ้วเมืองเหนือ
2. เพลงเจ็ดแ้วเมืองเหนือ ของนัทศน์ ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ
3. เพลงคำหับปีใหม่ ของนัทศน์ ละอองศรี ชุด จุฬามาน้อยชั้นคอย
4. เพลงน้องลิ้มห้วยแก้ว ของนัทศน์ ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ
5. เพลงป่าช่างฝั่งใจ ของหยาด นภาลัย ชุด แ้วเมืองเหนือ
6. เพลงปีกเต๋อสาว ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุด ยินดีอ่อนฮับ
7. เพลงปีใหม่บ้านเฮา ของนัทศน์ ละอองศรี ชุด จุฬามาน้อยชั้นคอย
8. เพลงเวียงพิงค์ ของหยาด นภาลัย ชุด แ้วเมืองเหนือ
9. เพลงสตรีกับดอกไม้ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุด ยินดีอ่อนฮับ
10. เพลงอดีตแม่บึง ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุด ยินดีอ่อนฮับ
11. เพลงอดีตรักแม่บึง ของหยาด นภาลัย ชุด แ้วเมืองเหนือ
12. เพลงอดีตฮักสวนหวกหาด ของนัทศน์ ละอองศรี ชุด เจ็ดแ้วเมืองเหนือ
13. เพลงแ้วเมืองเหนือ ของหยาด นภาลัย ชุด แ้วเมืองเหนือ

เนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งกาย (ตารางที่ 6)

เนื้อหาที่ปรากฏมีทั้งการแต่งกายแบบพื้นเมืองและแบบสมัยนิยม รวมไปถึงทรงผมด้วย ดังบทเพลงที่มีรายชื่อต่อไปนี้

1. เพลงคนลายเซ็นสวย ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5
2. เพลงคนเร่หนั่ง ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุด ทำพิสูจน์ 5

3. เพลงคำหับปีใหม่ ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุฬมาน้อยชั้นคอย
4. เพลงบัวลอยเลิงปอย ของย่าบุญ วีรพล ชุต ระเบิดเวลา
5. เพลงบั้งแสง ของย่าบุญ วีรพล ชุต ระเบิดเวลา
6. เพลงบัวอดผอบได้ ของย่าบุญ วีรพล ชุต ระเบิดเวลา
7. เพลงปีใหม่นี้หมั่น้อง ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุฬมาน้อยชั้นคอย
8. เพลงไปแ้วสาว ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุฬมาน้อยชั้นคอย
9. เพลงลอยกระทงเสียงรัก ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิสูจน์ 5
10. เพลงสาวงามจ้างพื่อน ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุฬมาน้อยชั้นคอย
11. เพลงอ้ายบั้นเสียงสละ ของนัทศน์ ละอองศรี ชุต จุฬมาน้อยชั้นคอย

เนื้อหาที่ปรากฏเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (ตารางที่ 6) เนื้อเพลงได้สะท้อนถึงที่อยู่อาศัยแบบล้านนาและไม่ใช่แบบล้านนา

ตัวอย่างเพลงที่สะท้อนถึงที่อยู่อาศัยที่เป็นแบบของชาวล้านนา เช่น

เพลงอดีตเมืองเหนือ

ผ่อกะแลงามตำหลังคาบ้านแบบทรงไทย ประทับใจเสาเขื่อนต้นใหญ่ด้วยไม้สัก
งามหันหลงข้าวบมีคันไถไวย่า บ่อน้ำใสงามมีเขี้ยวเป็นเครื่องผ่อนแรง
คำแปล ดูก็แลงามตำหลังคาบ้านแบบทรงไทย ประทับใจเสาบ้านต้นใหญ่เป็นไม้สักงาม
เห็นยังข้าวไม่มีบันไคสำหรับขึ้นลง (บันไคจะทำแบบยกได้) บ่อน้ำใสมีรอกเป็นเครื่องผ่อน
แรง (จากเพลงอดีตเมืองเหนือ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุตยินดีค้อนฮับ)

ตัวอย่างเพลงที่สะท้อนถึงที่อยู่อาศัยที่ไม่ใช่แบบล้านนา เช่น

เพลงสาวก่อสร้าง

เห็นตึกแถวแล้วใจสะท้อน คิดถึงครั้งก่อนตอนที่เราพบกันใหม่ ๆ
(จากเพลงสาวก่อสร้าง ของเดือนเด่น เพ็ญภา ชุต ทำพิสูจน์ 4)

เนื้อหาเกี่ยวกับเชิดชวนท่องเที่ยว (ตารางที่ 6) เนื้อหาที่ปรากฏเป็นการเชิญชวนให้ท่องเที่ยวเมืองเหนือทั้งหมด หรือเที่ยวเฉพาะจังหวัดในเขตล้านนา เช่น เชียงราย พะเยา ปรากฏในบทเพลงที่มีรายชื่อต่อไปนี้

1. เพลงเจ็ดแควเมืองเหนือ ของ นิตศน์ ละอองศรี ชุต เจ็ดแควเมืองเหนือ
2. เพลงหนุ่มเจียงฮาย ของ เก่ง วัชระ ชุต ฮับขวัญวันกลับบ้าน
3. เพลงแควพะเยา ของ นิตศน์ ละอองศรี ชุต เจ็ดแควเมืองเหนือ
4. เพลงแควเมืองเหนือ ของ หยาด นภาลย์ ชุต แควเมืองเหนือ
5. เพลงแควลานนา ของ กฤษฎากร-นิมิตร ชุต ยินดีต้อนรับ

เนื้อหาเกี่ยวกับสุภาษิต (ตารางที่ 6) เป็นสุภาษิตของล้านนาไทยที่มีขึ้นท่ามกลางที่มีความเจริญรุ่งเรือง ไปด้วยขนบธรรมเนียมประเพณี ดังตัวอย่าง

เพลงคนเฒ่าไฟแนนซ์

เสียมบ่ควมใส่ค้ำหนัก ๆ ความฮู้บักขอหื้อหมั้นศึกษา (เสียมไม่ควมใส่ค้ำหนัก ๆ ความรู้ไม่มากให้ขยันเรียนหนังสือ)

ตอกสันเป็นหื้อมัดคักัว ลิวสันเป็นหื้อลิวไม้บาง (ตอกสันให้มัดที่คอด ลิวสันให้ลิวไม้บาง หมายความว่า อย่าทำอะไรเกินกำลัง)

(จากเพลง คนเฒ่าไฟแนนซ์ ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิธีจูน 4)

เพลงอ.ผ.ป.ร.

คนใหญ่แล้วบ่ต้องสอน จั้งหืดเมงจอนไผสอนมันเต็น (คนเราโตแล้วไม่ต้องสั่งสอนกัน ดูจั้งหืดเมงกะซอน ไม่มีผู้ใดไปสอนให้มันเต็น มันยังเต็นได้)

หนามแก่ป้ายมุ่ม หนามหนุ่มป้ายแซ้ว (หนามแก่ปลายจะทุ่ หนามหนุ่มปลายจะแหลม หมายความว่าคนแก่ทำอะไรสู้คนหนุ่มไม่ได้)

(จากเพลง อ.ผ.ป.ร. ของวิฑูรย์ ใจพรหม ชุต ทำพิธีจูน 4)

เนื้อหาเกี่ยวกับภาษา (ตารางที่ 6) ชาวล้านนาจะมีภาษาเป็นของตนเอง เรียกว่า "คำเมือง" ดังบทเพลงตัวอย่าง

เพลงมาอู้คำเมืองกันเถอะ

มาอู้คำเมืองกันเถอะ มันมีเป้อเลอะ¹ คำเมืองบ้านเฮา.....มาอู้
คำเมืองบ้านเฮา ลูกหลานด่านเต้า² เขาจะได้ฟัง
คำแปล มาพูดคำเมืองกันเถอะ มีตั้งเยอะคำเมืองบ้านเรา.....มาพูดคำเมือง
ของบ้านเรา พวกลูกหลานเขาจะได้ฟัง
(จากเพลง มาอู้คำเมืองกันเถอะ ของบุญศรี รัตนัง ชุต งามผู้แทน)

เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม มีคำร้อยละ 0.92

(ปรากฏตามตารางที่ 6) ดังบทเพลงตัวอย่าง

เพลงสู้เหย้าชาวเหนือ

ปีใหม่เมืองเฮา หมูเฮาต้องรักษาไว้ ของดีเมืองไทยสืบมาหลายร้อยกว่าปี
คำแปล สงกรานต์บ้านเรา พวกเราต้องรักษาไว้ ของดีเมืองไทยสืบทอดมาหลายร้อยปี
(จากเพลง สู้เหย้าชาวเหนือ ของกฤษฎากร-นิมิตร ชุตยินดีต้นฮับ)

ทั้งหมดที่ได้นำเสนอมาเป็นผลการวิจัยในเรื่องของเพลงคำเมืองกับวัฒนธรรมชาวล้านนา โดยวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงคำเมืองทุกเพลง ทุกอัลบั้มและทุกศิลปินที่วางจำหน่ายในช่วงปี พ.ศ. 2537 เท่านั้น ซึ่งวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวล้านนาในช่วงนั้นได้ปรากฏตามผลการวิจัยข้างต้น เพลงคำเมืองได้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมในเรื่องของ ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และอื่น ๆ เช่น อาหาร การแต่งกาย อาชีพ ภาษา ฯลฯ นอกจากนั้นแล้วยังมีการถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการพัฒนาสังคม ด้าน

1 เป้อเลอะ มีความหมายว่า เหลือเฟือ มากมาย เยอะแยะ

2 ด่านเต้า เป็นคำสร้อยของคำว่า ลูกหลาน

เศรษฐกิจ ด้านการสาธารณสุข ด้านการเมืองการปกครอง และด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ซึ่งในเรื่องของการถ่ายทอดวัฒนธรรมนั้นปรากฏว่ามีการถ่ายทอดในเรื่องของค่านิยมมากที่สุด
โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมในเรื่องความรัก ส่วนในเรื่องความเชื่อได้มีการถ่ายทอดน้อย
ที่สุด การถ่ายทอดความรู้จะมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาสังคมมากที่สุดและน้อยที่สุดคือ
ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่การถ่ายทอดความรู้นั้นเป็นเพียงการสอดแทรกเข้าไปในเนื้อ
เพลงเท่านั้นไม่สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ได้มาก การถ่ายทอดความรู้จึง
เป็นเพียงแต่การกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกหรือเพียงแต่ให้จดจำสารได้เท่านั้น จะเห็นได้ว่า
เพลงคำเมืองนั้นจะสามารถถ่ายทอดและสะท้อนให้กลุ่มเป้าหมายสามารถที่จะเข้าใจถึง
วัฒนธรรมของชาวล้านนาได้มากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย